

ÇINARALI

ESKİŞEHİR ANADOLU LİSESİ ÖĞRENCİLERİ TARAFINDAN HAZIRLANMAKTADIR.

YIL: 4 - SAYI: 11/2018

DOSYA:

PEYAMI SAFA

SÖYLEŞİ:

TİMUR ACAR

SÖYLEŞİ:

ONUR GÜZELDİYAR

ALİ LİDAR / BERNA ÜSTÇETİN / BEYZA NUR SÖZEN / BEYZA YILMAZ / BEYZANUR KARAAĞAÇ / BİLAL AKAN / CEYDA DEMİREL
CEYDANUR SUDURAĞI / ECEM NUR DİLEK / ERKAN KANTARCI / GÖKÇE YILMAZ / HÜSNÜ ALİ TALAY / İŞİL GÜLCE GAZİOĞLU
İBRAHİM İŞBİLİR / L. ÖZGE ŞİŞİK / NURULLAH YAZICI / ONUR GÜZELDİYAR / RESUL ÇOBAN / RİFAT GÜNDAY / ŞİRİN DEMİRDELEN
TAMER AKAN / TUTKU NAZ ÇELİK / UĞUR ÖZKAN / ÜLKER ÇAĞLA AKKURT / YALÇIN ALTUN / ZEYNEP ÇAKIR

ÇINARALTI

SAHİBİ

Eskişehir Anadolu Lisesi Müdürü
Rifat GÜNDAY

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Müdür Yardımcısı
Bahadır ARSLAN

GENEL YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Ali LİDAR
Kerem SÖĞÜTKIRAN
Resul ÇOBAN

YAYIN KURULU

Beyza Aslıhan Güngör
Beyza Nur Sözen
Beyza Yılmaz
Ceydanur Sudurağı
Ebrar Gültaş
Ecem Nur Dilek
Işıl Gülce Gazioğlu
İlayda Sarı
İrem Sü Emre
Lütfiye Özge Şişik
Sıla Akgün
Sıla Kumru
Tutku Naz Çelik
Zeynep Şirin DEMİRDELEN

YAZI İNCELEME KURULU

Duru Güntut
Sude Özcan
Ülker Çağla Akkurt

KAPAK, DİZGİ VE TASARIM

Hıdır Murat DOĞAN

BASKI

Fersa Matbaacılık
Ostim 36.Sk 5/G
Yenimahalle/Ankara
☎ 0 312 386 17 00

🐦 ealcinaralti
📷 ealcinaralti
📄 cinaraltidergi

📍 Uluönder Mah.
İsmet İnönü 2 Caddesi No.: 81
Tepebaşı/Eskişehir

☎ 0 222 335 38 15

© 2018

içindekiler

BİLAL AKAN

AH BE ÇOCUK

ERKAN KANTARCI

ENGELSİZ YAĞMUR

RESUL ÇOBAN

ÜRPERTİ

BEYZA YILMAZ

23.10

TAMER AKAN

DÜŞ(ÜN)MEK-DÜŞ(LE)MEK!

LÖZGE ŞİŞİK

FİDELİO'M UNUTMA

TUTKU NAZ ÇELİK

KARA MAMBA*

SÖYLEŞİ: BEYZA YILMAZ - IŞIL GÜLCE GAZIOĞLU

TİMUR ACAR'LA

BIYIK ALTINDAN GÜLÜYORUZ

YALÇIN ALTUN

YAZIYA YOLCULUK

RIFAT GÜNDAY

RUMELİ'DE OSMANLI İZLERİNİ ARAMAK -1
(SOFYA VE BELGRAD)

PEYAMI SAFA

DOĞULU VE BATILI OLMAK

ŞİRİN DEMİRDELEN

**İYİLER KAYBETMEZ,
KAYBEDİLİR**

ALİ LİDAR

**DOĞUNUN VE DUYGUNUN SAVUNUCUSU
BİR YAZAR OLARAK
PEYAMI SAFA**

BEYZA NUR KARAAĞAÇ

**ÖLÜM BİLE
KURTARAMAYACAK SENİ**

ECEM NUR DİLEK

HANAHAKİ ÇİÇEKLERİ

BEYZA NUR SÖZEN

MEKTUP

GÖKÇE YILMAZ

GÖNÜL SALINCAKLARI

ONUR GÜZELDİYAR

**CİK CİK CİK,
BEN BİR SEVDA KUŞUYAM**

SÖYLEŞİ: ÜLKER ÇAĞLA AKKURT

ONUR GÜZELDİYAR

İBRAHİM İŞBİLİR

MATEM R

NURULLAH YAZICI

**YANLIŞ ADRESE YOLLANMIŞ
BİR MEKTUP**

UĞUR ÖZKAN

GÜZEL ÇAĞI ÖMRÜMÜN

CEYDANUR SUDURAĞI

PERDE

CEYDA DEMİREL

TEK GERÇEK

HÜSNÜ ALİ TALAY

**YAPAY
YÜKSEKLİK
KORKUSU**

ZEYNEP ÇAKIR

DİVAN

BERNA ÜSTÇETİN

KİTAP ÖNERİLERİ

45

Editörden

Sevgili Okurlarımız,

Ulu Çınarımız altında dördüncü döneme merhaba diyoruz. Okulumuz, Eskişehir'imizin Ulu Çınar'ı altında ülkemize ulu çınarlar yetiştirmiş; edebiyat ve kültürümüze yeni ufuklar açmıştır. Her iki anlamla da bütünleşen "Çınaraltı" yeni dönemde de edebiyatımızın sonsuz ufkunda yeni yıldızları kendine çekmeye devam edecektir.

Güncel ama bülten gibi olmayan, her yaştan yazarı barındıran ama unvanı olmayan, EAL ile iç içe ama çevresine de kapalı olmayan, okul dergisi ama duyuru panosu olmayan bir dergi olarak anlamlı, karşılaştırmalı fikirlerle yola çıktık ve Çınaraltı okuyucusunun yüreğine dokunarak samimi bir özgüvenle bugüne gelebildik.

Çınaraltı'na bir edebiyat ve kültür projesi olarak başlamıştık. Bu yolda Çınaraltı yazarları, gençlerimiz, velilerimiz herkesin bu projeye bir şekilde eli değdi. Bunu böyle devam ettirmek arzusunda ve çabasındayız. EAL'de her iki anlamda da "Ulu Çınar"larımızın başarılarından gurur duymaya devam edeceğiz.

Rifat GÜNDAY

BİLAL AKAN

AH BE ÇOCUK

Abinin peşine takılıp sizin eve geldiğimde tek düşündüğüm karnımı doyurmaktı. Peşine takılıp geldiğim abin iyi birine benziyordu, en azından bana yiyecek bir şeyler verirdi. İnsanların eziyetinden bıkmıştım. İnsanlar bizden üstün yaratılmıştı ama hiç de öyle davranmıyorlardı. Sadece biraz gülüp eğlenmek için kuyruğuma teneke bağlayıp beni koşturmuşlardı. Çok kötü bir durumdu. O gürültüden hızla uzaklaşmak için koşuyordum ama koştukça gürültü artıyordu. Üstelik canım da çok yanıyordu. Bu duruma insanlar gülüyordu. Oysa ben açtım. Abin gelip beni kurtarana kadar bildiğim tüm lanetleri kustum size. Bazı hemcinslerimiz neden sizinle dost olurlar, nasıl dost olurlar anlamazdım hiç.

Bahçenize girer girmez karşılaştık seninle. Hemen yanıma geldin ve beni sevmeye başladın. Abin “Bu kedi çok aç.” der demez ekmek almaya koştun, üstelik üzerine tereyağı da sürmüştün. Daha sonraları öğrendim ki bu ekmek senin kahvaltıda bitiremediğin ve bu yüzden annenden azar işittiğin ekmektir. Ah be çocuk, birbirimizi görür görmez çok sevmiştik. Ama büyük abin...

Karnımı doyurduktan sonra gitmekti amacım. Ama senin bir arkadaşına ihtiyacın vardı... Bırakıp gidemedim. Yalnız kaldığımızda konuşmaya başladın benimle. Bana aileni, bahçedeki çiçekleri, kamyon gibi oynadığın ayak-

kabılarını, ata biner gibi bacaklarının arasına aldığı sopayı, gittiğin tarlaları, her şeyi, her şeyi anlattın. Konuşurken sesinde ırmaklar çağlıyor, meltemler esiyordu. Belli ki size gelmeme çok sevinmiştin. Ama büyük abin... Geldiğimden beri hiç ısınmadım ona. Beni ne zaman görse kızar, bağırırdı. Fare yakalayamasam beni bir saniye bile avlunuzda tutmazdı. İnsanlar büyüdükçe herkesten, her şeyden bir karşılık bekliyorlar. Hatta karşılık değil önce karşındakinden bir fayda bekliyorlar fakat çoğu zaman kendileri karşılık vermiyorlar. Sırf büyük abin kızmasın diye o büyük avluza başka kedi sokmazdım. Yavrularım azıcık büyüdüler mi, kendi ayakları üzerinde durmayı öğrendiler mi onları da kovardım. Yavrularım olduğunda senden de saklardım. Sen onları bulduğun vakit içlerinden birini alıp kaçmaya başlardın. Ona hiçbir zaman zarar vermezdin, incitmezdin onu biliyorum ama ana yüreği işte, hemen peşine düşerdim yavrumu geri almak için. Bu senin en sevdiğin oyundu. Ama büyük abin buna da kızardı...

Seni çok sevdim be çocuk... Senin hoşuna gidiyor diye neler yapmazdım ki? Tokalaşmayı öğrendim. Sen şarkı söylerken ben dinledim. Senin yanına gelebilmek için kapıları açmayı öğrendim. Kaç kez hiç sevmediğim halde seninle beraber tarlaya geldim. Hem de ne tehlikeleri göze alarak... Kaç kez büyük abin beni tarlada bı-

raktı. Üstelik en uzak tarlalarda. Ama ben her seferinde bir yolunu bulup geldim yine. En geç ertesi sabah geldim hep. Çünkü sen her sabah beni beklerdin, gece annenin anlattığı masalları bana anlatmak için beklerdin beni. Yarım yamalak da olsa anlatırdın. Büyük abin beni gördüğünde daha da çok kızardı...

Yemek vakti gelip de yer sofrası kurulduğunda koşup altına girerdim. Ekmeğini sofranın kenarına bırakan biri olunca hemen kapardım. Ailece buna çok gülersiniz. En çok da sen eğlenirdin. Ama büyük abin buna da çok kızardı. Sanırım en çok da buna kızardı...

Her şey çok güzeldi be çocuk. Fakat her şey birazdan bitecek. Bu sabah büyük abin beni yakalayıp çuvala koydu. İlçeye un yapmaya gidecekler biliyorsun. Beni yine atacaktı en uzak yerde. Sen hiç telaşlanmadın bile. Çünkü en geç yarın sabah geleceğimi düşünüyordun. Ben de öyle. Ama şimdi artık dönemeyeceğimi anladım. Atıldığım yer çok uzak. Üstelik bu yol da farklı. Yere düşüşüm de çok sert oldu. Traktöre yetişmeliyim. Fakat çok hızlı. Tüm gücümle koşuyorum. Ama büyük abin römorkta beni bekliyor. Tüm gücümü toplayıp binebilirim ama beni yine atacak. Gücüm tükeniyor. Her şey burada böylece bitsin.

Hoşça kal çocuk... Ne olur hep böyle kal...

Çocukluk edip de büyüme sakın.

ERKAN KANTARCI

ENGELSİZ YAĞMUR

İçinde bulunulan ruh haline göre farklı lisanlarda yazılan aynı şiirler gibidir yağmur. Kimine en ketum ağıtların gökten uğrun uğrun yüreğe aktığı, melankolik ve istenmeyen bir karamsarlık halini anlatır. Kimine göre binlerce yıldır rahmetin, bereketin tecellisi ve kainatın armağanı katrelerdir. Lisanıhal ile yaratanı zikrederek renk renk çeşit çeşit mahsul çıkartır. Kimine göre evsizliğin burukluğunda sahip çıkılmayı bekleyen bir bedenin garip titreyişidir. Sel sularının altında kalan hatıralarına yarısız bir kimlikle fakat hayatta kalmış olmanın ince tebessümüyle bakmaktır kimine yağmur.

Eski gerginliğini yitirmiş bir çamaşır ipinde unutulmuş olmanın hüznüyle, hayat savaşının beyaz bayrağı misali duran atlete de yağar. Sabo terlikleri ve kirli mavi önlüğüyle etrafa boş boş bakan dişçi yardımcısına da. Plakası eşiyile kendisinin isimlerinin baş harflerinden oluşan son model Audi arabasına doğru yorgun adımlarla yürüyen orta yaşlı göbekli adama da. Elektrik tellerine konan uzun ömürlü kara kargalara da.

Cimri kasabın etrafında umutla bekleyen koyu sarı tüylü kediye de yağar aynı katreler diye yazdı ve Word dosyasını kaydederek dizüstü bilgisayarını kapattı.

Yuvarlak yüzü soluk, ince dudakları kuru, solgun sarı saçları dağınıktı. Yazar tayfasının pek çoğunda olduğu gibi yazarken dünyasal bağlantılarını kopartıp transa geçmiş gibiydi. Etrafındakilerle de kendi kendisiyle de herhangi bir alışverişi kalmamış donuk bir bakışı ve gamzelerinden dudaklarının kenarına dökülen tatsız bir gülüşü vardı. Masadan kalkmadan önce, elindeki sarı fosforlu kalemle Hasan Ali'nin kitabından:

“Hangi yola koyulursak koyulalım yalnızlık hep yoldadır. Her yere ve her şeye ondan gidilir ve ondan gelir.” dizelerinin altını çizdi.

Tişörtünün üzerine ince beyaz hırkasını giyerek akülü aracının kontrol panelindeki kolu kapıya doğru yönlendirdi. Asansörün düğmesine bastı ve yukarıdaki katlardan birinde meşgul olan asansörü birkaç dakika kadar beklerken “Bazen devamlılığımızı sağlayan tek şey kusurlarımızdır.” diye geçirdi içinden.

Kalmaktan korktuğu asansöre site kararıyla müzik yayını koyduklarından beri eski tedirginliği kalmamıştı. Zemin kata gelince akülü aracından öne doğru eğilip asansörün kapısını açmak üzereyken birden kapı açıldı. İki üst katında oturan öğretmen emeklisi Sadık amca ellerinde market poşetleri olduğundan kapıyı zorlanarak açtı. Ayaküstü hal hatır sorup kısaca sohbet ettikten sonra merdivenlerin yanındaki yokuş yoldan dışarı çıkarken Sadık amca arkasından “Yeni kitabını sabırsızlıkla bekliyorum kızım.” diye seslendi. Apartman kapısını açmaya çalışırken “İlk sana imzalayacağım Sadık beyamca.” diye yanıtladı.

Sitenin önündeki çardağın altında, havaya hoş bir serinlik katan yaz yağmurunun dinmesini bekledi. Az önce yarım bıraktığı öyküsünde yaz yağmurlarından bahsetmediğini fark edip dizüstü bilgisayarını yanına almadığına üzüldü.

Ne zaman âşık olsa -ona yetemeyeceğini düşünüp- içindeki hisleri yaz yağmuru gibi kısa sürede dindirirdi. Kaldırımın sağından sağından kürekleri aheste çekilen sandal gibi süzülerek gidiyordu. Akranlarının yapabildiği pek çok işi yapamayacağını geçen yıllar ona öğretmemiş aksine her alanda onu kamçılıyordu. Kuytu bir duvara yaslanıp karşısındakilere istek dolu gözlerle bakarken her defasında gözleri dolan genç kız yoktu artık. Kendini kitap okumaya, Fransızca'dan çeviriler yapmaya, George Zamfir dinlemeye ve tabii ki şiirli mi sihirli mi olduğunu bilemediği öyküler yazmaya adamıştı.

Özgün şiirleri ve etkileyici kısa öyküleri ile edebiyat camiasındaki kabullenilişi onu mutlu etse de, hiçbir kitabı üçüncü baskıya geçemiyordu. Hiçbir zaman çok satan popüler bir yazar olmayacağını bilse de, dostlarının panel ve söyleşi davetlerini hiç geri çevirmiyordu. Hele ki engellilerin hayata bağlanması ve topluma kazandırılmasıyla ilgili tüm panellere –onun için hiç sayın vekil olmayan- yakın dostu Şafak’la birlikte mutlaka katılıyordu.

Bulutlardan sıyrılıp yeniden açan güneş, ağaç yapraklarının arasından yelpaze gibi yüzüne vurmaya başlayınca gözlerini hafifçe kıсарak yoluna devam etti. Caddenin bulvar bağlantısına doğru ilerlerken, kaldırıma park etmiş düşüncesizler yüzünden yine yoldan gitmek zorunda kaldı.

Egoizmin bizzat psikolojik rahatsızlıktan doğan bir dehşet yarattığını ve toplumun kanına serum niyetine zehrini işlediğini düşündü.

Birden ısrarla “Hanımefendi, hanımefendi...” diyen nazik bir erkek sesi duydu. İrkilerek kendine geldiğinde tepesinde büyükçe siyah bir şemsiye ile duran, yeniden başlamış yağmurda sırsıklam olmuş yeşil tişörtlü ve top sakallı adamı gördü. Orada ne kadar süre öyle durmuştu hatırlamıyordu. Adama dönüp gülümseyerek teşekkür etti. Kendi üzerindeki ıslaklıktan orada duralı çok da kısa bir zaman olmadığını anladı. Gerçi şemsiyeli adamın durumu çok daha içler acısıydı.

“Hanımefendi, şu yakında arkeoloji müzesinin içinde kafe var. İsterseniz orada hem sıcak bir şeyler içer ısınır hem de üstümüzü başımızı kuruturuz. Epey ıslandık yoksa zatürre olacağız.” Olur anlamında başını salladı kadın. Hâlâ yaşadığı şoku atlatamamış gibiydi.

Müzedeki kafede kadını tanıdılar. Küçük bir şehrin sayılı yazarlarından olmanın sağladığı nadir ayrıcalıklardan biriydi yaşadığı. Onun ve adamın ıslanmış olduğunu gören görevliler, iki tane bordo polar getirdiler. Kadının bol köpüklü şekersiz içtiğini bildiklerinden yalnızca adamın orta şekerli kahve ve su siparişini aldılar.

Kahveler geldiğinde kadın iyice toparlanmıştı. Adama, ben ne kadar süre orada öylece kaldım diye sordu. Adam, ben gelmeden öncesini bilmiyorum. Herkesin şaşkın ve garipseyen bakışlarla aynı noktaya odaklandığını gördüm. Yolun ortasında, oldukça ıslanmış halde, başınız öndeki beyaz arabaya dönük öylece çeyrek saat durdunuz.

Kadın yavaş hareketlerle, akülü aracının arkasındaki çantaya benzer büyükçe aparata elini uzatarak oradan bir kitap çıkarttı. Garsona eliyle kalem işareti yaptı. Garson kalemi getirince adamın adını sorma gereksinimi duymadan “Şemsiyeli nazik Bey’e teşekkürler...” yazarak kitabı imzalayıp adama uzattı. Küçük bir teşekkür olarak kabul ederseniz sevinirim dedi. Adam, hafif şakavari olarak, tek bir şartla kabul ederim. Neden o arabaya büyülenmiş halde bakıldığınızı anlatırsanız diye yanıtladı.

“25 yıl öncesiydi,” diye başladı duygulu ama dirayetli bir sesle kadın. Önceleri şok içinde yoğun reddetmelerle birlikte depresif bir suçluluk yaşadığını, acaba hatam var mıydı diye defalarca düşündüğünü söyledi. Kararsızlıklarının yerini kızgınlığa bıraktığını ama kısa zamanda gerek iç dünyasında gerekse sosyal çevresinin desteğiyle toplum içinde uyumunu sağladığını dile getirdi.

Işıklardan karşıya geçerken –ki yeşil yanıldığından emin- KV 758 plakalı 89 model beyaz Renault Broadway aracın kendisine çarparak belden aşağısının felç olmasına neden olduğunu ve yapılan bir dizi ameliyatın da işe yaramadığını, gözlerinden süzülen yaşları eliyle silerek anlattı.

RESUL ÇOBAN

ÜRPERTİ

Çekmekle gönendiğin fotoğrafın içine saklanmış,
Yağmurlarla ıslanan nisan güneşindeki ürperiş
ÜRperiş ki annemin sokakları arşınlayan sesi kadar melul
Hüznün büyüttüğü dağlar kadar kara
İçinden nehirler geçen şehirler kadar şehir
Suskunluğum içimde çoğalan kelimelerin büyüttüğü
Münzevi bir hayat kadar hayat
Kelimeler ki Allah'ım sen mi yarattın onları
Ne kadar ince
En çok da şairlere vermişsin
Çatlayan avuçlarımızda tutalım diye
Allah'ım farkındasın elbet
Gürleyen gök ne güzel kelime
Gün gelecek
Senin sesini de döneceğim şiiire
Allah'ım sen affedersin elbet
Kelimelere çarptıkça, incir ve zeytin
Hurufi bir tat olarak düşüyor beynime

Saçlarımı ortadan ayırsaydım eğer
Ezanlara uzanan sabahlarım olurdu
Davulların dövüldüğü sahurlardan akardım hayata
Saçlarımı ortadan ayırsaydım eğer
Yalnızlığımı yüzdürdüğüm yırtık gömlekle Yusuf yürürdü yüzümde
Yüzüm ki Necef Çölleri içine çekerdi her gece
Saçlarımı ortadan ayırsaydım eğer,
Kuşandığın tutkunun, ipeksi sesinden ağın ığı kalırdı eğimimde
Saçlarımı ortadan ayırsaydım eğer,
Çınar erken girerdi yeşile çalan yaşına
Saçlarımı ortadan ayırsaydım eğer,
Calvino'nun berkittiği sessizlik yankılanırdı çayırlarda
Eğer saçlarımı ortadan ayırsaydım
Öperdim öpülesi yerlerinden eylüle can veren kahramanların
Kahramanlar ki elleri, biçilmemiş otlar gibi uyumda

Ve fakat sen de biliyorsun ki o cesaret bende yok
Rüyalarımın terler döken tramvaylar geçiyor
Sadra şifa verecek güç
Göğsünü gözyaşının göğüne germiş kul yok
Saçlarımı ortadan ayırsaydım eğer,
Saçlarımı ortadan ayıracak kadar cesur olsaydım keşke

Ben, bütün taframla içimde büyütürken seni
Çekmekle gönendiğin fotoğraf ısıtır mı içimi
Çekmekle gönendiğin fotoğraf ısıtır mı
Çekmekle gönendiğin fotoğraf
Çekmekle gönendiğin
Çekmekle
İçimi
Sen, bunları ve beni
Düşünmeyecek kadar mutlu ol
E mi

BEYZA YILMAZ

23.10

Ağlayarak bu denklem çözülmüyor.

Gözyaşlarım henüz x ve y'yi ayıramıyorken, onların soluk borumu boğazlamış bu koca zincirleri koparmasını bekleyemem. Hiçbir dert içe atılmıyormuş. Çünkü sana bahşedilmiş bu ruh, kendini Hermione'nin tahmin edilemez uzatma büyüsünü yaptığı o çanta olmadığını hiç acımadan hatırlatıyormuş. Her şey çok daha güzel olur diye elime aldığım bu ipler koskoca bir düğüm olmuş da belki de tüm fizik kurallarına aykırı bir şekilde üstüne çıktığım, onu ayakta tutan şeylerden biri sevgi olduğundan artık üç ayaklı bu sandalyenin -aynı benim gibi- bir an ayağımdan kaymasını bekliyormuş. Saplanmaya hazır bu hançerlerin uçlarını sırtımda hissederken, her gün; doğan bu güneşle, aynı bir yelkovan gibi dünyaya inanmayı tekrar deniyorum. Bir karınca gibi onu sevmeye çalışıyorum. Ve adeta bir taş gibi sabrediyorum. Biliyorum çok kötü ve bir o kadar da kindar. Asla vefalı değil. Kelepçelerimden kurtulup kendimi dışarı atmamı bekliyor. Ve ben her gün asıl varolduğumu düşündüğüm "dışarı"dan ricat ediyorum yangından kaçır gibi çıktığım bu eve. Günün sonunda ise elimde bıkmadan taşıdığım fakat avuç içlerimi kanatan hayal kırıklıklarına bakıyorum. Peki, yarın yine denerim.

Ama neden?

İyi bir araba, ev, eş yoksa o yıllardır hayalini kurduğum fakülte ya da bu insanlar için mi, bu hayat için mi? Kısmen evet. Aslında hayır.

Tüm bu döngü ayaklarımdan beynime doğru, suları çekilen bir denizi anlarcasına, kanımı emerken ve gözlerimi kapatıp tüm bu galeyanda kaybolmak üzereyken biri fısıldıyor:

Kalk

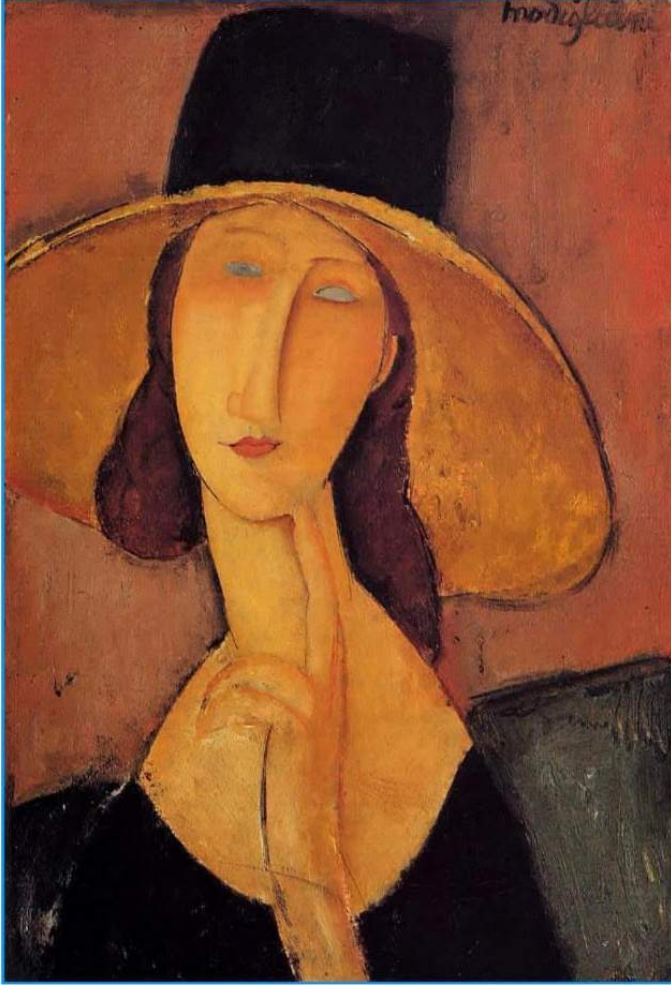
Gözlerini aç

Ve bak:

Sen yorgun olabilirsin

Ama gün yine doğuyor.

TAMER AKAN

DÜŞ(ÜN)MEK-DÜŞ(LE)MEK!

Maudie, Kanadalı sanatçı “Maud Lewis”in gerçek hayatını anlatan, “Aisling Walsh” yönetmenliğinde 2016 yapımı filmidir. Film; hayata sürekli güzel bakan ve güzel gören, bu nedenle de hayatını ve çevresindekileri güzelleştiren ve güzel resimler çizen bir ressamın hayat hikâyesidir. Filmin ilk sahnesi, erkek kardeşinin Maud’ın kalması için para verdiği Ida Hala’nın evinde gerçekleşiyor. Bu sırada yönetmen, erkek kardeş ve halanın arkasından ışığı gönderirken Maud’ın yüzüne ışığı vurdurarak bize iki kara yüzü ve pırlıl pırlıl parlayan yüzü göstermektedir. Çocukluktan gelen “Romatoid Artrit” hastalığı ile boğuşan Maud, annesi ve babasını kaybetmiş ve ailesinin kendisine miras bıraktığı evi de hesapçı erkek kardeşi satmıştır. Maud, Ida Hala’nın evinde bir sığıntı gibi yaşamak durumunda kalmıştır. Acılarını çok sigara içerek ve içkili kulüplere giderek dindirmeye çalışmaktadır. Bu içkili partilerin birinde başına kötü bir şey geldiği, hep kural (hesap) ile yaşayan Ida Hala’nın imalı sözünden anlaşılmaktadır. Maud kendine yeni bir hayat kurabilmek için evine yardımcı arayan bekâr Lewis’in yanında işe başlar. Lewis; sevgisiz büyümüş, hep çalışan, somurtkan, öfkeli, kaba ve hesapçı bir insandır. Yaşadığı ev; kasabaya uzak, küçük, bakımsız, pis bir evdir. Ama Maud’ın bu kadar kara görmediği, Lewis’i ve evi çok güzel gördüğü zaman içinde anlaşılmaktadır. Yönetmen sürekli izleyiciye çirkin şeyler gösterirken, Maud’ın tüm bunları güzel bakarak güzel gördüğünü bize işlemektedir. Güzel bakan ve güzel gören Maud’ın, zamanla bizim çirkin olarak gördüğümüz her şeyi güzelleştirmesi, oyuncularını ve izleyicileri şaşırtmaktadır. Bulduğu basit boyalarla evin her yerine çiçek ve kuş resimleri çizip, küçücük kapkara evi derleyip düzenleyip şirin bir eve dönüştürmüştür. Bununla birlikte sabırlı ve naif davranışlarıyla kaba saba Lewis’i ehliştirmiş, evlenmeye ikna etmiş ve eşini kendisine yardım eden güzel bir kocaya dönüştürmüştür. Maud, sihir gibi dokunduğu

her yeri ve herkesi güzelleştirmektedir. Evde bulduğu ıvır zıvırların üzerine basit boyalarla resimler ve kartlar yapmaktadır. Zengin bir hanıma sattığı birkaç resim ile meşhur olmuş, herkesin sevgisini ve kara yüzlerin kıskançlığını kazanmış, güzel bir hayata sahip olmuştur.

Filmin bir sahnesinde zengin kadın, Maud'dan resim yapmayı öğretmesini istemiştir. Maud "her şeyin içinden geldiğini ve nasıl yapıldığını bilmediğini ve öğretemeyeceğini" söylemiştir. Sanatçıların en önemli özelliği hissetmeleri ve görmeleridir. Güzellik içlerindedir ve ancak sanatları civarında ortaya çıkar. Bu güzelliğin çevreye yayılmasını isterler ama bunu nasıl yapacaklarını bilmezler. Bilmek ve öğretmek hesap işidir. Her şeye güzel bakan ve güzel gören ruhlar, kendi hayatını ve yakın çevresini güzelleştirmektedir. Çocuklukta dinlediğimiz masalarda da hep böyle olmuştur. Güzel ruhlu kahramanlarımız her yeri güzelleştirmekteydiler. Yaşadığımız dünyada var olan tüm kötülükleri ve çirkinlikleri güzel bakan ve güzel gören ruhlarımızla güzelleştirebilir miyiz? Savaşları, açlığı, ayrılığı, düzensizliği, çirkinlikleri yok edebilir miyiz? "Kendini güzelleştiren tüm dünyayı güzelleştir" türü güzel sözler dünyayı güzelleştirmeye yeter mi?

Dervişin birisi elinde tespihi ile dağlarda gezerken, elinde elma sepeti olan genç bir kız ile karşılaşır. İnanıldığı, sevdiğine saydığı (hesapladığı) tespih ile hediye gönderen derviş, kıza "elmaları nereye götürdüğünü" sorar. Kız "sevdiğime götürüyorum" der. Sepetinde kaç tane elma var, diye soran dervişe; kız "insan sevdiğine götürdüğünü sayar mı?" cevabını verir ve derviş ürpertisinden tespihini parmaklarının arasında kopartır. Güzel olan hesapsız olandır, içten gelendir, doğaldır, düşünmeden yapılandır. Dervişlerle sanatçılar aynı ailedendir. Yani din ile sanat aynı köktendir. Mağara dönemlerinde duvarlara çizilen resimler, sanatsal eserler olduğu kadar o dönem insanının inancının (dininin) gereğidir. Gönüllerinden geçen avı somutlaştırdıklarında kendilerine geleceğine inanan özellikle kadınların sanatıdır.

İçten gelen hesapsız sanat-din, hayatımızı güzelleştirmeye yeter mi? Bu soru insanlığın yüzyıllardır arayış içinde olduğu bir sorudur. Bu sorunun cevabı gizlice filmimizde verilmiştir. İyi kalpli ve saf kızımız Maud, filmin ilk sahnesinde hesapçı erkek kardeşi tarafından aldatılmaktadır. Ailesinden miras kalan evine sahip çıkamamıştır. Acılarını hafifletmek için makul yollar aramak yerine Frida gibi kötü alışkanlıklar yapmakta ve çevrenin kurallarını hiçe sayan, kendine buyruk, uyumsuz bir hayat yaşamaktadır. Muhtemelen sarhoş olduğu bir partide hamile kalmış ve doğan bebeğine de sahip çıkamamıştır. Hesapçı İda Hala ve erkek kardeşi hesapsız kızımızı, bebeğinin öldüğüne inandırarak satmışlardır. Güzel bakan ve güzel gören ressam kızımızın gönlünde -merkezde- her şey güzeldir ancak çevreye doğru gittikçe güzelliği yayan bir enerji ile birlikte çirkinlikler de gözükmemektedir. En değerli yavrusuna bir güzellik katamayan, sürekli aldatılan ve toplumun kurallarına sırtını dönen "bencil" bir karakter ortaya çıkmaktadır. Güzel bakan ve güzel görenin güzelliği, acaba yalnızca kendi iç dünyasının güzelliğinde kalan bencilce bir güzellik midir? Milos Forman'ın yönettiği 1984 yapımı Amadeus filminde, hesapsız, çılgın, sürekli mutlu, güzel duyan ve muhteşem besteler yapan ve hesapçı Salieri'nin kıskançlığını kazanmış Wolfgang Amadeus Mozart'ın hayatı anlatılmaktadır. İçinden gelen güzellikler büyüleyici ama çevresinde çirkinlikler beliriyor. Sürekli aldatılan, çevresini hiçe saydığı ve hesapsız işler yaptığı için saygınlığını kaybeden ve en sevdiği ailesine sahip çıkamayan "bencil" bir karakter ortaya çıkıyor. Karısının korku ve endişe dolu pörtlemiş gözleri, Mick Davis'in yönettiği 2004 yapımı Amedeo Modigliani'nin hayat hikâyesini anlatan Modigliani filminde, gözlerini bir türlü çizemediği sevdiğine dönüştürüyor. Hesapçı Pablo Picasso'nun kıskançlığını kazanmış hesapsız Modigliani, bir aşk adamı ve hayal dünyasında güzellikler uçuşuyor. Çok güzel bir kadın ona âşık ve herkes onu çok seviyor. Ama bir türlü sevdiği kadının portrelerinde gözlerini çizemiyor. Neden mi? Filmin sonunda Modigliani'nin güzeller güzeli karısı, karnında çocuğuyla intihar ederken gözlerinin içine bakılırsa bu anlaşılabilir.

Hesapçı-akılcı kara yüzler kıskançlık çukurunda boğuşurken hesapsız-hayalci güzel yüzler güzellikler yapabiliyor mu? Kara yüzler, bebeğine sahip çıkmayacak Maud'ın bebeğini iyi bir yaşam süreceği aileye vermeseydi, Maud kızına sahip çıkabilir miydi? Lewis'in evinde resimlerini satarak kazandığı para ile kızını büyütebilir miydi? Amadeus veya Modigliani sevdiklerine güzel bir yaşam sunabilir miydi? Lewis'in evinde elektrik yoktu, yiyecek yoktu, kitap yoktu. Verilen kadarı ile yani doğal yaşıyorlardı. Ama bir çocuk bu doğal yaşamda büyüyebilir miydi? Varsayalım çocuk büyüdü. Çocuğunun çocuğu bu küçücük ve teknolojiden uzak evde torunların torunlarının yaşadığı bir hayata dönüşebilir miydi? İnsanlığın temel sorusu burada cevap bulmaktadır. Hesapsız, içinden gelen güzellik, "sürdürülebilir güzelliğe" dönüşeceği zaman hesap yapmaya ve akıllı kullanmaya dönüşmesi gerekmektedir. Hesapsız sanat-din başlamak için, sıçratmak için, göstermek için mükemmel araçlardır. Ancak süreklilik, hesaplı akıl ve düşünmeyle olmaktadır.

İnsan zihninin iki yeteneği; hayal etmek (düşlemek) ve akıl etmek (düşünmektir). Hayal ederken hiçbir hesap yapılmaz, sadece içten gelen ses dinlenilir. Düşünmek ise ölçmek, biçmek, tartmak ve "düş"mekle yapılır. Sanatçılar hayal etme yetenekleri ile var olurken, düşünürler akıl ile var olurlar. Sanatçılar ariftir. Düzensiz tekkenin çocuklarıdır. Güzele sıçrar, güzeli gösterirler. Düşünürler âlimdir. Düzenli medresenin çocuklarıdır. Güzeli bulurlar ve güzeli yaşatırlar.

Örümcek ağını ne kadar sanatkârane örer. Bizim için ağını ören örümceği izlemek ve örülmüş ağa bakmak ne kadar da güzeldir. Örümcek ağını örerken sadece içinden gelen güdülerini ile davranır. Ağını nasıl ördüğünü bilmez. Avını yakalamaktır onun için önemli olan. Bencilcedir. Avını yakalamak için yeni metotlar

hiçbir zaman geliştirmez. Hayat onun ve çocukları için hep aynı devam eder. Oysa bizim için, insanlık için hayat sürekli değişmektedir. Hesapsız sanatçılar hayal yetenekleri ile var oldukları için bilmeyi, öğretmeyi ve kurmayı bilmezler. Düşünmeye, ölçmeye, biçmeye, tartmaya yani hesaba ihtiyaç duymazlar. O nedenle yaşadıkları zamanın dışına sıçrayabilir ve zamanın insanına güzellikler gösterebilirler. Ancak bir düşüncenin imbiğinden geçen sanat ve sanatçı olamaz mı? "Leonardo da Vinci" hem sanatçıydı hem de mühendis. Muhteşem sanatsal eserlerinin yanında zamanın ötesinde mühendislik tasarımları da yaptı. Rönesans'ı başlatan ve insanlığı başka bir zamana sıçratan sanatçılarda, bir düşüncenin alt yapısı gözükmektedir. Hem düşünen hem de hayal kuran sanatçılar olabilir. Hem hesaplı hem de hesapsız olunabilir. Sürdürülebilir güzelliği, hesapsız hesap yapan sanatçı-dindar insanlar oluşturabilir. Ülkemizde Fen Edebiyat Fakültesi, İngilizce Science and Art Faculty'den Türkçeleştirilmiştir. "Science", bilim yani düşünme iken, "Art", sanat yani hayal etmektir. Bilim-sanat, insanın iki önemli yeteneğinin birleşimidir. Doğru medeniyetleri ve bizim ülkemiz duyarak öğrendiği için "sanat", edebiyat olarak çevrilmiştir. Belki de kelimeler en büyük sanat olduğu için bilinçli olarak seçilmiştir. "İnsanlık çizgisine" katkı verecek fakülte ismi, Fen Edebiyat Fakültesi olmuştur. Çağımızın sorunlarıyla baş etmek ve insanlığı daha iyiye-güzele taşımak için hem bilim yani düşünme hem de sanat yani hayal edebilen insanlar yetiştirilmelidir. Sürdürülebilir ve sürekli iyiliği-güzelliği inşa edecek geleceğin insanına, hayal etme ve düşünme yeteneklerini geliştirmek ve her ikisini birlikte kullanma öğretilmelidir. "Düşünme ve Düşleme" Eski Türkçe tüş; durma, dinlenme, uyku, rüya, hayal sözcüğünden türetilmiştir. Düşünce düşlenir. Düşünmek düşlemekten gelir.

L.ÖZGE ŞİŞİK

FIDELIO'M UNUTMA

Bir adım iki adım üç adım,
Gözlerini ilk açışın ve son kapatışın.
Bu yolda büyüyerek gidersin,
Küçülerek bitersin.
Kural bir, unutma Fidelio,
Buraya gül toplamaya geldin.
Aldıklarını geri verirsin,
Güller hariç.
İlk nefes alırsın,
Ve onu da bırakırsın.
Bak Fidelio, dinle beni.
Bu kapan, seni de kapmasın.
Sarhoşluk yutmasın,
Unutkanlık oturmasın zihninin koltuklarına.
Ruhun tozlanmasın.
Üfle içine, her şey havalansın.
Düzen tutulur, endişelenme.
Düşenler bir bir oturur yerlerine.
Yıkılmaz içindeki şehir,
Taş duvar yerine olsa da kerpiç.
Kural iki, anımsa Fidelio.
Çıktığın bir kapı var kendinden,
İçeriye artık güllerle girebilirsin.
Sana verilen güneşi kibrite deđdirirsen,
Yitip gidebilirsin, sönüp külleşirsin.
Sonsuz değil yüreğın,
Sonsuz diye sevmeye o yüreği
Aşk asıla talip olma işidir,
Aşkın sonsuza basamak eylesin sevgini.
Gülümse Fidelio, elindekilere gülümse;
Gülümsemezsen kaybedersin.
Dertleş istersen biraz seni var edeninle,
Hep uzak durursan gül ne demek bilemezsin.
Düşünsene Fidelio,
Neden varsın,
Hiç yokken paha biçilmez bir varlıksın?
Şu koca dünyanın uğruna döndüğün,
Şu koca toprağın ve şu koca göğün,
Ve her şeyin uğruna işlediği
Sen...
Sen vefa demeksin Fidelio,
Vefa göstermekle bir şey kaybetmezsin.
Kasırğa vurmuş bir dalga
Yahut
Güneşin dans ettiği bir dalga.
Daima dalgadır unutma.
Sessizlik bir ayrıç değil ki,
Parıltılar sessizliğe saçılmışsa.
Gül toplamana bak Fidelio,
Suskun, bir başına ya da tümüyle dünyanın.
Mühim olan sensin.
Gül toplamana bak Fidelio,
Sen güllerinle güzelsin.

TUTKU NAZ ÇELİK

KARA MAMBA*

Saat yedi. Kara Mamba için uyanma vakti. Hissetmiş gibi aniden gözlerini açtı adam. Ağzının kekremesi tadı midesini kaldırdı. Dışarıda bir korna öttü, Kara Mamba ellerini siyah, yağlı saçlarının arasından geçirdi. Kalktı, duşa girmeden hemen önce aynaya baktı. İçi burkuldu, üzüldü kendine, acıdı. Kemikli bir burnu, ıslak çamurlu gözleri vardı. Ablak alını tasadan dolayı, karman çorman dolabının içindeki kıyafetlerden farksızdı. İçinde alabora olmuş gemiler parçalara ayrılmış, tahta kıymıkları etine takılmıştı. Ona kalsa naylon bir çöp torbasından farksızdı.

Tıraş olurken yanağını kesti. Kanın tenindeki ılık kayganlığı içini gıdıkladı, parmağıyla bir damla sıyırıp tadına baktı. Tuzlu, pas gibi bir tadı vardı. Yüzünü bile buruşturmadı Kara Mamba, hipertansiyonu olmasa elmayı bile tuzlar yerdii nasıl olsa. Fabrikada çalışırken yemekhanede üç güne bir balık çıkardı, içine dünyanın tuzunu koyarlardı. Yanık yağ tadıyla bir olup genzini yakardı tuz, göz yaşartırdı. Kara Mamba tüm gün gırtlığında bir kılçıkla doluşırdı. Öksürünce kurtulacağı bir acı değildi bu, kusturup kıvrandırırđı bazı bazı. İşe yaramazdı. Ağlayamamanın verdiği düğümden kaynaklandığını düşünürdü bazen, yıllardır ağlamamıştı.

Yıkandı, ak pak çıktı banyodan. Dişleri çarpık çurpuk tarağıyla saçlarını tardı, jilet gibi bir pantolon seçip dal gibi bacaklarına doladı. Yavaş yavaş yaptı bunların hepsini. Öylesine yavaştı ki

bir an yaşamaya mecali yokmuş, ölüm döşeginde uzanıyormuş gibi hissetti. Gün aymayan koridora çıkıp mutfağa doğru ağır ağır yürüdü. Tavadaki yağda bir şey cızlıyordu. Yanık yanık kokuyor, Kara Mamba'nın içini sızlatıyordu. Karısı Kanarya'yı loş mutfaktağın en ücra kısmında, elinde büyük bir bıçakla sert bir şeyi doğramaya çalışırken buldu, besbelli burnu kokuyu almıyordu. Bıkkınlıkla iç çekti Kara Mamba, "Kanarya." diye seslendi karısına. Kadın oralı bile olmadı, işine oldukça odaklanmıştı. "Kanarya." diye yineledi. "Ocağa baksana." Kadın elinin tersiyle alınıdaki saçları geriye itti, bıçağın ucundan bir damla kan süzölüp parkeye damladı. Kara Mamba bir an için afalladı. Eve uzun süredir et almamıştı. Hem, Kanarya etin kanı sızmadan doğramaya başlamazdı.

Tavadaki yağ acıyla bağırđı. Kara Mamba kolunu yüzüne kaldırarak ocağa yaklaştı, düğmeyi çevirerek gazı kesti. Tavadaki krep kendinden geçmiş, ziftten bir balçığa evrilmişti. Kara Mamba kalbinin çatırtısını duydu, ince kırıklar yumuşak etlerini dildi. İçinde önünü alamadığı bir öfke yükseldi. Karısına baktı. Bomboş gözlerle ete odaklanmıştı. Aptal karı, diye homurdandı kendi kendine. Kelimeler zihninde yankılandı. Aptal karı, aptal karı, aptal karı...

Karısının yanına gitti, hayret içinde dikildi bir süre. Yutkunurken boğazında yine o kılçığın ince sızısını hissetti. Bir

süre olanlara inandıramadı kendini. Çöp kovasının yanına öylece atılıvermiş poşete ürpererek baktı. İçinde kanla kızıla bulanmış sarı, kırçillı tüyler vardı. Kadına sanki burada olduğunu yeni fark ediyormuş gibi baktı. Hiçbirimiz olduğumuzu söylediğimiz şey değiliz, dedi zihninin içinde biri. Karısı sanki uzaktan geçen bir traktörün motor sesiydi. Zaten Kara Mamba da Kara Mamba değildi. Meyve tezgahlarının ardında bağırarak adamlar, karanlık odalardan yükselen fısıltılar, dolup dolup boşalan koridorlar, kornalar, kediler, suyun altına battıkça boğuklaşan sesler, kendi içinde gittikçe yükselenler... Hepsi, hepsi zihninin içinde sırayla esti geçti. Her şey olabilirmiş gibi hissetti o anda Kara Mamba. Olmak istediği, olamadığı, olduramadığı, olmasına izin verilmeyen, olduğunu söylediği her ne varsa hepsi için içinde bir sızı demlendi. Tüm bunların dışında, aklının alıp alabileceği her şey olabilirdi. Pek tabii, istese bir katil bile olabilirdi. Yalnız şu yılan ismiydi, üstünden soyup atmak istediği. Babasına ona bu ismi verdiği için bir kez daha lanet etti. Kara Mamba bunları hiç mi hiç hak etmemişti.

Boğazındaki kılçık sızım sızım sızılarken kadının titreyen ellerini çölün ufkunda yitip giden tren raylarını izler gibi izledi bir süre. Kadın küçük kuşun göğüs kafesini yardı, yaralı bir hayvan gibi kısık sesle inildi. Bıçakla ince kemikleri kanırttı, kaburgalar kırgınlıkla çitirdadı. Kadının koluna bir damla yaş düştü. Tek dostu, adaşı, minik kanaryası ölüyordu. Üstelik buna bizzat kendi sebep oluyordu. Titreyen ellerinden bıçağı attı. Boğazından sessizliği jülyen jülyen doğrayan acı bir inleme kaçtı. Kanlı

ellerini bluzuna sildi, mutfak masasından bir sandalye çekip oturdu. Bedeni titriyor ve göğüs kafesinde kadını ürperten soğuk sancılar esiyordu.

“Kanarya.” diye fısıldadı Kara Mamba. “Ne yaptın sen?” diye sordu masanın ucundaki sandalyeye çökerek. Sesi suçlayıcıydı. “Neden yaptın?” Kanarya kör gibi baktı kocasına. Yalnızca baktı... Baktığını görmez gibiydi. Oysa bakışlarında öyle çok şey vardı ki... Kelimelerin olanca kırılğanlığıyla sırtlayamayacağı, ağır şeyler. Bu tıpkı güneşe bakmak gibiydi. Kaçıp saklanmak, kara kuyu mağaralara kapanmak istedi. İstedi ancak tam da bu noktada, üstünde tek bir çizik barındırmayan ahşap yemek masasında, kırıldığı yerden tutuyordu açılmış derisinden kanlar fışkıran evliliğini.

“Kendimi öldürmek istedim.” dedi Kanarya. Sandığının aksine titreyen şey sesi değil, Kara Mamba’nın katı kabuklu yüreğiydi. “Bir sorun vardı ama ortada.” diye devam etti konuşmaya. Hakikaten de sesinde yürek sızlatan bir şeyler vardı.

“Korktum. Ölmekten değil ama, hem de hiç değil. Ölüm yalnız kurtuluştur bana. Ama korktum, Mamba, bir hiç olmaktan... Bir hiç olarak yok olmaktan ölesiye korktum.” Gözyaşları pıtır pıtır ahşap masaya düştü, Kanarya yüzüne düşen saçlarını kanlı parmaklarıyla kulağının ardına itti.

“Öldüremedim kendimi. Garip sancılarımı kime duyarsam kulaklara gülünç geldi. Her şeyi duyan sen bile duyamadın sancıyan yerlerimin iniltisini. Bir boşluk bile değilim şu dünyada. Hiçliğin ta kendisiyim sanki. Bu gece ansızın uyandım. İçimdeki

sancı uyurken dahi dinmiyor, durduğu yerde demlenip acıyordu. Anlıyorum, sen kimseyi sevmezsin, sevmek nedir bilmezsin. Ama katlanamıyorum. Katlanamıyorum daha fazla. Beni ne sevdiğin, ne benden nefret ettin. Şu tost makinesinden farksızım senin için. Ben seninle evlendiğim gün yepyeni bir bene soyundum, artık tek kimse sen olan, bambaşka bir ben. Süzüp süzüp yaşadım kendimi. Sen sustun, sen sustukça ben yalnızlığımda sırt üstü yüzdüm durdum. Kıyıya varmak umuduyla senin yerine de ben konuştum, bu yalnızlık havuzundan çıkmak için her yolu denedim, beceremedim. Böylece sustum. Konuşmamak üzere sustum, sustum ki batayım, sustum ki suya gömüleyim, sustum ki kendi yalnızlığımda boğulayım. Böyle böyle eksildim, kendimden yitirdim. Böyle olacağını bilemedim.” Sustu ve alt dudağı titreyerek ağladı bir süre.

“Seni sevmekten vazgeçtim.” dedi Kanarya. Kederle gülümsedi, kuru dudakları gerilince yüzünde eğreti durur hale geldi. İçinden bağıra bağıra ağlamak geçti ama tuttu kendini. Kara Mamba'nın yüzüne sarı sarı baktı, Kara Mamba gözlerini kaçırdı. “İki yıl olmuştu evleneli. Çiçeklerle ilgilenmek, onlarla konuşmak benim için en büyük zevkti. İkinci evlilik yıldönümü ertesi, bana elinde bir gül ve bir kanaryayla geldiğin günün sabahında ilk kez içimde bir mutlulukla bahçeye indiğim bahçemin gözbebeği, biricik

gülümün kırıldığı, gördüğüm ilk şeydi... Bir hafta boyunca kırgınlığım dinsin diye kendime zaman verdim, ufak bir gülü bunca mesele ettim diye kızdım durdum kendime. Evlilik yıldönümümüz geldiğinde beni iş arkadaşın ve onun eşiyile yemeğe götürmüştün, hatırlıyor musun?” Kara Mamba onaylayarak başını salladı, Kanarya masaya kenetlediği ellerine odaklamıştı. “O gece sen hesabı ödemek için kalkınca kadın o anda hatırlamış gibi sana verdikleri kuşu sordu bana. Kalbimin çatırtısını kulaklarımla duydum sanki, Mamba. Bir daha hiç düzelmeyeceğinden korktum.” Kanarya güneşle birlikte aydınlanan mutfakta ışık almaz bir kuytu gibi kapkara sustu. Kuytular nasıl titretirse insanın içini, bu serin sessizlik de Kara Mamba'nın içini ağır kar botlarıyla eziyor, dokusu bozulan ruhunda keyifle geziyordu.

“Ömrüm boyunca bir okyanus olmak, ufuk çizgisine dek uzanmak istedim. Yalnızca bir göl olmaktan, dalgalara hiç sahip olamamaktan korktum durdum. Dünyadaki yerim bir göl olmaya dahi yetmedi. Bir altmış yedilik bir bedende içime içime tsunamiler devirmeyi öğrendim, kendi içime taşıdım, kendi içimde tükendim. Yağmurlarım yağmaz olunca da gün be gün çoraklaştı içim. Ben o gün seni sevmekten vazgeçtim.” Kara Mamba oturduğu yerde küçüldü, o küçüldükçe içindeki keder büyüdü. İçinden bağırarak ağlamak geçiyordu ama dudaklarından

kaçacak en ufak iniltiden dahi korkuyordu. Mükemmel olabilmek için bu zamana dek olduğu ne varsa hepsini vuran Kara Mamba, babasını hatırladı bir kez daha. Babasının, mükemmel olmak zorunda değilsin, derkenki yüzü geldi gözlerinin önüne. Çok sarhoştı. Bak bana, diyordu durmadan. Bıyıklarına bak Kara Mamba, bıyıklarım, güzel mi? İnsanın güzel bıyıkları varsa, yaşama dair tüm erdemlere sahipti sanki. Sayıkladı ve sayıklamalar arasında sızdı babası. O günden sonra Kara Mamba bir gün olsun yüzünde bir parça sakal, bıyık bırakmadı. Kendini mükemmel olmaya adadı, başaramadı.

“Seni sevdim.” dedi Kanarya. Sesi kara kuyulara yuvarlandı, duvarlara çarparak boşlukta yankılandı. Kendi sesini duyunca canı acıdı ama ses çıkarmadı. Kara Mamba başını o kuyuya sarkıtarak beni seviyor, diye düşündü. Yankı kulaklarını doldurdu, içine aktı. Utanmadan sevindi. Bencil herifin tekiydi. Elinde olsa, onu hiç tanımamış olmayı dilerdi Kanarya. Gözündeki yaşlar boşa akmasa içinde çiçekler yetiştirir, yapraklarından öperdi onları; teşekkür ederdi varlığına. Çölün kulaklarını delen sessizliği olmazdı o vakit hayatında. Tohumlar toprak altında çürümezdi, yaşama zulüm denmezdi. Şimdi ne dese bilmiyordu Kanarya. Kupkuruydu içi, ruhlar tarafından terk edilmiş bedenler kadar çorak... Alabildiğine uzanıyordu önünde bomboş araziler. Gözünü gökten alamıyordu. Bu sessizliğe katlanamıyordu.

“Bıktım artık Mamba. Mahvoldum. Çok kanat çırptım havada kalabilmek için. Düşü-

yorum sandıkça daha kuvvetli asıldım göğşe. Düşüyorum sandım, dedim ya, yanılmışım. Düştüm sandıkça çabalamış, çabaladıkça yükselmiş, bulutlara karışmışım. Alçaktan uçtum sandım, yere yakın. Düşünce anladım, göğün ardına ulaşmışım. Bir şimşekle kırıldı kanadım. Her şey bir anda oldu, durdu dünya. Uyandım, kırıklar içinde dört bir yanım. Mahvoldum ben Mamba. Mahvoldum. Bu çöllerde yaşayamıyorum artık. Susuzluğa katlanamıyorum. İçimdeki kuraklık sessizlikten bile fazla. Ne yana dönssem kurumuş kalbimin ufalanan kırıntılarını görüyorum, dayanamıyorum.”

Kara Mamba sakınımlı bir tavırla kenetlenmiş parmaklarını çözdü dakikalar sonra. Titreyen dizlerle ayağa kalktı. Tezgahtan bıçağı aldı, kuşun kalbini kaba etlerden ayırdı ve tavadaki yanık kreple bir porselene aldı. Masaya oturdu. Çamurlu gözlerini kuruttu, “Kalbini koruyacağım. “ diye fısıldadı karısına. Küçücük kalbi kararmış krebin arasına koydu, krebin kanatlarını katladı ve bir ısırık aldı. Ağzına ılık kan, kömürleşmiş hamur ve kırık kalpleri yapıştırmaya yarayan o büyülü tutkaldan aktı. Çiğnedi, yutkundu, yaşaran gözlerle karısına baktı. Kanarya elini soluna koydu, kalbini ovaladı, dudakları kimildadı ama konuşmadı. Kara Mamba elini karısına uzattı, kadın adamın eline baktı ve gülümsedi.

Artık kalbi güvendeydi.

*Eskişehir Kalemın Ucundakiler Projesi’nde birinci olan öykü

SÖYLEŞİ: BEYZA YILMAZ - IŞIL GÜLCE GAZİOĞLU

TİMUR ACAR'LA BIYIK ALTINDAN GÜLÜYORUZ

Merhabalar. Öncelikle teklifimizi kabul ettiğiniz için size çok teşekkür ederiz.

İzmir 9 Eylül Üniversitesinde Güzel Sanatlar Fakültesinde okumuşsunuz. Tiyatro seçmenizin sebebi neydi?

Tiyatroyu seçmemin nedeni tamamıyla içimde oluşan istekti. Öğrenme isteği diyebiliriz buna. İlk deneyimim amatör olarak tiyatroyla uğraşmak oldu. Ama daha sonra bunu okulunda öğrenmem gerektiğine karar verdim ve serüven öylece başlamış oldu.

Tiyatro bölümünden mezunsunuz, bizlerince sizi tiyatro yerine ekranlarda daha yakından tanıma fırsatımız oldu. Bunun sebebi nedir? Aynı şey İstanbul için de geçerli mi?

Aslında tam olarak öyle olmuyor. Tiyatroda başlayan yolculuk zamanla sizi bir yerlere getiriyor. Ama ekran seyircisi sizi oradan tanıyor ancak İstanbul'da geçen zaman böyle işlemiyor. Siz oyunlar oynuyorsunuz, tecrübe kazanıyorsunuz ve sonrasında kamera karşısına geçiyorsunuz. Ama tiyatro seyircisi ile çok daha erkenden tanışıyorsunuz.

Sahnedeki dizi oyunculuğuna süreç nasıl ilerledi, biraz bahsedebilir misiniz?

Tamamıyla şans eseri... Dizilerde oynayan bir arkadaşımın gelen bir telefon ve bir takım insanlarla tanışmam diyebilirim.

Moda Sahnesi'nde de oyunlarınız devam ediyor. Bize biraz Moda Sahnesi'nden bahsedebilir misiniz?

Hayatımda gelişen güzel gelişmelerden biri Moda Sahnesi. Tiyatro yapan ve birbirini yedi sekiz senedir tanıyan bir gruptuk. Bir salonumuz olmasını istedik ve hayalimizin

peşinden koştuk. Çok uğraştık ve hala da uğraşmaya devam ediyoruz bu meşakkatli işle. Ama verdiği keyif ve mutluluk her şeye değer.

Sizi oyuncu olmaya iten şey neydi? Küçüklükten verilmiş bir karar mı, yoksa fark edilen bir yetenek sonucu mu? Kendinize ilk ne zaman, “Ben oyuncu olmalıyım?” dediniz?

Sonrasında fark edilen bir yetenek diyebilirim. İlkokul, ortaokul ve lisede hiç düşünmemiştim. Lise sonrası katıldığım bir tiyatro ekibi fitili ateşledi ve bana “Ben bu işi yapmalıyım.” dedirtti açıkçası.

Birçok filmde ve dizide rol aldınız. Peki size en keyif veren, “Bununla birlikte zirveye çıktım.” dedirten projeniz nedir? Ya da bir oyuncu, bunu kendine ne zaman söyleyebilir?

Bu tarz dönüm noktaları her insanın hayatında vardır. Ancak yaptığımız iş o kadar göreceli ki tam zirveye ulaştım düşüncesi içinize yerleşmişken bir anda dipte bulabilirsiniz kendinizi. O yüzden zirve düşüncesini kafadan çıkarmak en iyisi diye düşünüyorum.

“Beyaz perde mi, televizyon ekranları mı?” diye sorsak cevabınız ne olur?

Beyaz perde her zaman daha çekici gelmiştir.

Yetenekli ve başarılı bir oyuncu olmanızın yanı sıra insanlar sizin samimiyetinize ve içtenliğinize de hayran. Bu durumu nasıl açıklarsınız? Sizce sanatçı tüm benliğiyle mi çıkmalıdır seyirci karşısına?

Karşınızdaki insana ne kadar dürüst yaklaştığınızla ilgili bir durum bu bence. Yaptığım işlerde de hep onu gözettim, başka yaptığım bir şey yok açıkçası. Tabii ki bir yöntemi uygulayış var kafamda ama seyirciye karşı öncelikle gözettiğim şey dürüstlük, sadelik...

Yeni projeleriniz varsa bahseder misiniz?

Yazın çekeceğimiz bir sinema filmi var açıkçası, Çakallarla Dans'ın devam filmi olarak. Onun haricinde “Söz” adlı dizide çalışmaktayım. Şu an bu şekilde...

“Bunu yapmadan ölmek istemiyorum.” dediğiniz bir hayaliniz var mı?

Evladıma güzel bir ülke bırakmadan ölmek istemem.

Tiyatro, dizi, film, sunuculuk gibi birçok deneyiminiz oldu. Bu tecrübeleriniz hakkında ne düşünüyorsunuz?

Oyunculuk ana merkez sonrası ise etrafına işlediğimiz ince oyalar. Hepsi ayrı bir meziyet istiyor ve biz de o meziyetleri ortaya çıkarırken öğreniyoruz ve eğleniyoruz.

Genelde benzer tarzda, yani komedi filmleri ve komedi dizilerde gördük sizi. Sebebi komedi oynamayı sevmeniz mi?

Hayır aslında kendi seçimim değil komedi. Ama nasıl başlarsanız öyle gidiyor bir süre. Şimdi değişik bir projede oynuyorum. Komedi güzel ama dram da bu işin ana damarı. Şimdi bir dram dizisinde oynuyorum. Bu bir süreç, zamanla göreceğiz neler olacağını.

Bir aile babası olmak oyunculuk hayatınızı hiç etkiliyor mu, etkiliyorsa bu nasıl oluyor?

Çok etkilemiyor. İşim ve ailem arasındaki dengeyi kurduğuma inanıyorum.

Dergimiz Çınaraltı ve okurları için neler söylemek istersiniz?

Güzel şeyler yapmak hep zor olmuştur ama tüm zorluklar elbet aşılmıştır günün birinde. Sizin de yaptığınız güzel bir oluşum. Umarım altında soluklandığınız çınar gibi uzun olur ömrünüz. Sevgiler...

YALÇIN ALTUN

YAZIYA YOLCULUK

Gördüğüm, duyduğum, bildiğim, hissettiğim herkesi, her şeyi yazmak istiyorum. Uzay boşluğunun ta ucundaki yıldızı, gördüğüm bütün çiçekleri, sağ elinde sigarası, sol elinde habersizce çektiği tespisiyle aksayarak yürüyen, birkaç ay önce sözgelimi kırk yıllık eşini kaybettiğini bildiğim karşı kaldırımdaki terzi amcağı, kahve önünde oturanların – bir tenis maçı izlermişçesine – kafalarını sağdan sola yatırarak baktıkları; sokağın en güzel kadını Nagehan Hanım'ı, geçen hafta ayrıldığım iş yerinden; çocuk yaşta babasını kaybeden ve kendini bildi bileli çalışan Evren abiyi, yine aynı iş yerinden, boşanma sürecinde olduğu için bunalıma giren, buna rağmen güler yüzünden ödün vermeyen Zehra ablayı...

Sonra... Sonra bir de İbrahim abi var. Bahçivan İbrahim. Bir kez gördüm sadece. Parkta. Herhalde sigara içmeye çıkmıştım. Oturdu yanıma. Kendi deyimiyle: kafası güzeldi. “Merhaba Cahit abi.” dedi. Ne adım Cahit ne de ondan büyüğüm. “Merhaba İbrahim abi.” dedim. Cahit ismini yakıştırmıştım kendime. O da İbrahim ismini yakıştırmış olacak ki bozuntuya vermedi. Kafasındaki şapkadan ve üzerindeki tulumdan bahçivan olduğu anlaşılıyordu. Gözlerinin kenarı ve alnı oldukça kırışmıştı. Yanaklarını sinekkaydı tıraş etmişti ama bıyıkları duruyordu. Sigara uzattım. “Ağızıma sürmem.” dedi. Yalan söylüyordu. Bıyıklarının altı ve dişleri –sigaradan– sararmıştı. “Şu ağacı görüyor musun Cahit abi?” dedi. Kafası öylesine güzeldi ki koskoca parkta ağacın olmadığı tarafı bulmasına pek de şaşırmamıştım. “Görüyorum abi.” dedim. “İnsanoğlu... İnsanoğlu bu ağaç gibidir. Şimdi bu ağacı alıp kessen, kessen Cahit abi...” sözünü unuttu. Pek de merak etmiyordum ama yarım kal-

sın istemedim, “Kessen abi?” dedim. “Ha sonra biçsen, doğrasan. Çok güzel bir masa çıkartırsın. Ama... Ama bıraksan, hiç ellemezsen Cahit abi, o ağaç öylecene durur orda. Değil mi?” dedi. İbrahim abiyi güzelce tıraş etsek, takım elbise giydirsek, biraz da lisanını düzelterip bir topluğun önünde yaptırırsak bu konuşmayı, dakikalarca alkışlanırdı belki de. Ama işte kafası güzel bir adam olunca bunları söyleyen, benim de pek altını çizmesim gelmedi bu cümlelerin. “Durur abi.” dedim. “İşte beni masa yapacak biri çıkmadı Cahit abi. Ana-baba sevgisi görmedim ben. İki evlilik yaptım, ikisi de boşadı beni.” dedi. Şöyle bir daha süzdüm İbrahim abiyi. Örneği de ağaçtan verdiğine göre kesin bahçivandır dedim ama söylediklerinin hiçbirine aldırış edesim gelmedi. Kim bilir kimden duymuştu bu sözleri. Vazgeçtim. İbrahim abiyi yazmayacağım. Yazardım aslında ama söylediklerinin doğruluğuna inanmadım. Doğru olsa bile, hakkında hiçbir şey bilmediğim insanları yazmak daha çok hoşuma gidiyor.

Alelaide bir insanın sokakta yürürken kolyesine dokunduğunu mu gördüm, bilmiyorum. Kolye tişörtünün içindeyse ve tişörtünün üzerinden dokunduysa bu kolyeye, bu bir tik olabilir. Ya da –eğer varsa– kolyesinin sivri tarafı etine batmıştır da onu düzeltiyordur. Ancak eğer kolye tişörtün dışındaysa işler değişir. Tişörtün üstüne sarkıtılan kolyenin; herhangi bir özel günde ya da sıradan bir günde alınmış bir hediyeye anlamına gelme ihtimali yüksektir. Belki de sadece kolyeyi alan kişi herkes görsün diye dışarıda tutuyordur kolyesini. Ancak ilk ihtimali daha çok sevdim. Bu insanın bir kadın olduğunu varsayarsak; en basit haliyle erkek arkadaşı ile istemeyerek de olsa yollarını ayırmış, onu her hatırladığında elleriyle kolyesini okşayan, özlem dolu bir kadını görmüş olabilirim. Ancak biraz daha dikkatli bakarsam eğer, kadının ellerindeki bakımsızlıktan, defalarca cilalanmasına

rağmen yıllandığı belli olan ayakkabılarından ve –böyle elbiseleri sık giymediği için güzel taşıyamadığı– düğünlerde giymek için bir kere alıp dolapta eskittiği elbisesinden; maddi durumunun pek de iyi olmadığını ancak elindeki kısıtlı imkânlar çerçevesinde özel bir gün için hazırlanmış olduğunu görebilirim. Hızlı adımlarla yürüdüğünü de görürsem eğer, erkek arkadaşı ile olan randevusuna geç kaldığını anlarım. Şimdi bu kadını çevirip sorardım “Nereye gidiyorsunuz?” diye ama bana bambaşka bir hikâyeye anlatır diye korkarım. Diyelim ki sordum. O da bana düşündüğüm her şeyi doğrularcasına aynı hikâyeyi anlattı. O zaman da üzülürüm. Hayat bu kadar normaleşti mi? Arada kalmaktansa yazmayı tercih ederim.

Kimden başlasam yazmaya, bilmiyorum. Önce sigara almam gerek. Yazarken sigara yakmazsam yazamıyorum. Cüzdanımda son bir onluk kalmış. Üzerinde bir adres yazılı olan onluk. Adresi okudum. Bizim mahalleye alakası olmayan bir yer. Muhtemelen bir yemek siparişi verilmiş. Döner olsun. Dönerci kuryesi para üstü olarak bu onluğu vermiş. Siparişi veren adam, sigara almak için bakkala vermiş bu parayı. Bakkal toptancıya vermiş olacak ki, toptancıdan bizim mahallenin bakkalına oradan da bana gelmiş bizim onluk. Şimdi bu parayla bakkaldan sigara alsam, bizim onluk belki de geldiği yere bir şekilde geri dönecek. Aynı şeyleri yaşamasını istemem. Diğer bakkalı da pek sevmiyorum. Sahibi çok aksi bir adam, üstünde yazı yazan parayı kabul etmez. İyisi mi süpermarkete gideyim. Biraz yürüyeceğim ama olsun. Hem oranın toptancısı farklı hem de şehrin her yerinden müşterileri var. Ayrıca kim bilir o market kalabalığında ne hikâyelere rastlarım. Sonra onları da yazarım. Okuyanlar ne düşünür, ne hikâyeler çıkartır, bilmiyorum. Zira daha sonra, onları da yazacağım...

RİFAT GÜNDAY

**RUMELİ'DE OSMANLI İZLERİNİ ARAMAK -1
(SOFYA VE BELGRAD)****Rumeli'de Osmanlı İzlerini Aramak -1****(Sofya ve Belgrad)**

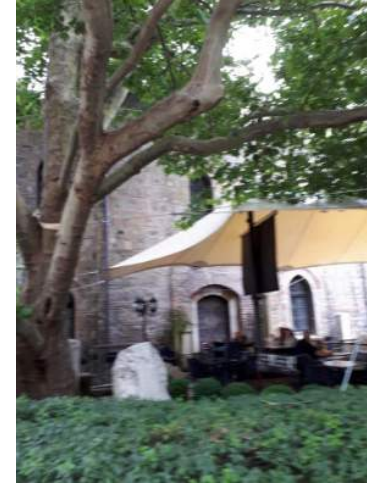
Bilim, Tarih ve Kültür Projeleri Avrupa Etkinlikleri projemiz için Balkan-Avrupa güzergâhına doğru 30 Haziran 2018'de Eskişehir'den otobüsle yola çıktık. Yolculuğun otobüsle yapılıyor olması sebebiyle bir zamanlar atlarımızın dörtmala koşturulduğu coğrafyayı daha yakından görebilecektik. Projemizin "Osmanlı'nın İzinde Tarihimiz" etabında; medeniyetimizden ayakta kalan eserleri –rota güzergâhındakileri- inceleyecek, olayları yerinde ve yeniden canlandırabilecektik. Sabaha karşı Edirne'den geçtiğimizi elbette Selimiye'nin uzaktan seçilebilen görkemli silüetinden anlıyoruz. Uçsuz bucaksız gibi görünen Trakya Ovalarını katederek ve Kapıkule sınır kapısını aşarak Bulgaristan'a ulaşıyoruz. Hızlı uygulanacak rotamız gereği Hasköy (Haskova), Pazarcık - Filibe (Pilovdiv)'yi geride bırakarak birçok savaşa sahne olmuş Koca Balkan Geçidi'nden Sofya'ya ulaşıyoruz. Sofya Vadisi'nde kurulmuş, etrafı dağlarla¹ çevrili, bir milyondan fazla nüfusu olan Bulgaristan'ın en büyük şehri ve başkentidir. Sofya'nın ana meydanında ilk göze çarpan Rus mimarisi tarzında yüksek binaları görünce ister istemez 500 yıllık izlerimizden bir parça arıyor, sorguluyoruz. Sofya, Sultan 1. Murad Dönemi'nde (1382) Balaban Bey tarafından fethedilmişti. Uzun müddet Rumeli Beylerbeyliği olarak yönetilen Sofya, 1877-1878 Osmanlı-Rus Harbi'nde elimizden çıkmıştı. Bir zamanlar köylerden ibaret olan şehir, Osmanlı Dönemi'nde çarşı-pazar ekonomisiyle büyümüşü. Ana meydanda "Banyabaşı " olarak tabir edilen Kadı Seyfullah Efendi Camii (1567) ibadete yeniden açılmış. Sofya'nın en merkezinde -istasyona çok yakın mevkide- Tsentralnabanya Parkı içinde yer alan ve bir şekilde Mimar Sinan'ın elinin değmiş olduğu camii, Bulgaristan'la ilişkilerimizin normalleşmesinden² yıllar sonra bakımı Türkiye Cumhuriyeti tarafından yapılarak ibadete açılmış. Banyabaşı Camii; Sofya'nın o kasvetli-gri havasında gözüme çok sevimli göründü. Tek minareli ve tek büyük kubbeli camii, kesme taştan yapılmış; girişte küçük revaklı bir avludan içeriye girilebiliyor. Çiniler hemen dikkatimizi çekiyor ve çinilerin vaktiyle Kütahya'dan getirilmiş olduğunu orada bulunan Türklerden öğreniyoruz.

Yapının etrafındaki kalıntılardan çarşı merkezinde bir külliye'nin son ayakta kalan yapısı olduğu anlaşılıyordu. Yapı grubunun (külliye'nin) arkasında kalan kalıntının "hamam" olduğundan, banyo kelimesinden hareketle halk "Banyabaşı" adını yaygın olarak kullanmaktadır.

(Banyabaşı Camii)

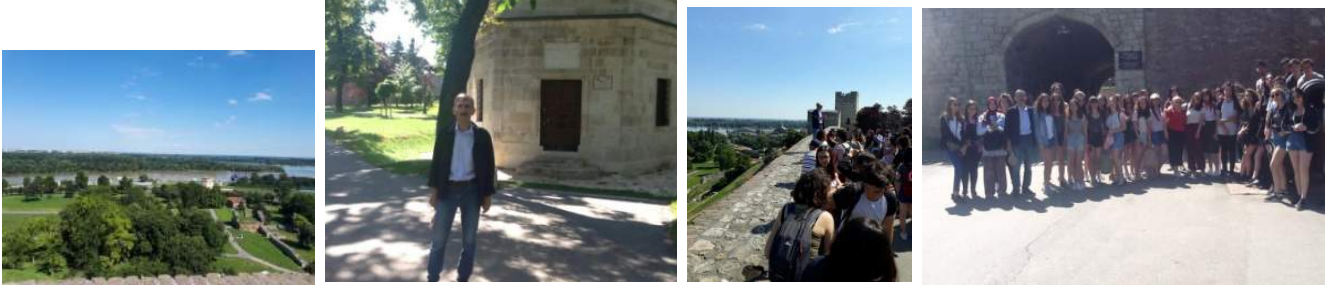
Yine yapım tarihini sözel bir şekilde 1456 olarak öğrenebildiğimiz (kitabesini göremedik); tarihi Ulu Camii, Arkeoloji Müzesi olarak kullanılmaktaydı. Camiinin/müzenin karşısında Bulgaristan Cumhurbaşkanlığı Sarayı vardı. (Askerler nöbet değişimi yaparken anladık.) Yapının büyüklüğünden belki de Sofya'nın en büyük camiisi veya külliyesi olduğunu tahmin ettim. Elbette ki ön giriş kapısına göre sağ tarafta olması gereken minaresi yıktırılmıştı. Böyle büyük bir camiinin etrafında olması gereken medrese, hamam, imaret, çeşme benzeri yapılardan hiçbir iz göremedim. Üstelik mimari yapısında da, özellikle arka kısmında epey bir değişiklikler -yıkım ve ilaveler- yapılmıştı. Hele önünde Osmanlı'dan kalma çınarın bulunması beni daha çok heyecanlandırdı. Kim bilir bu tarihi çınar nelere şahit olmuştu. Burada bizi hüzne boğan durum; Sofya'nın bu en büyük Ulu Camii'sinin bir kısmı, maalesef içkili mekâna çevrilmiş durumdaydı. Sofya Meydanı'ndaki kısa ve hızlı turumuzun ardından yeniden yola koyulduk.

Sofya'dan hareketle Niş üzerinden yine birçok pusuların kurulduğu ve "Tito Tünelleri" olarak adlandırılan dar geçitli yollardan geçerek -yolda İstanbul Restorant molasından sonra- Panoniyen Ovası'nda kurulu Belgrad'a ulaştık ve doğruca otele yerleştik.

Sabah doğrudan "Kalemagden" -Türkçe kale ve meydan kelimelerinin birleşiminden oluşmuş bölgesinden gezmeye başladık. Büyükçe bir parkın içinde bulunan Belgrad Kalesi'ne, Osmanlı Dönemi'nde yapılan "Zindan Kapı"dan geçerek çıktık. Yarıyı ayakta kalmış ve Tuna'yı gözleyen surun üzerinde Belgrad'ın stratejik önemini anlamaya çalıştık. Buradan Tuna ve Sava Nehirleri'nin birleştiği Panoniyen Ovası'nı gözlemlemek mümkün oldu. Belgrad aslında Osmanlı'dan önce de Türk yurdu olmuştu (Atilla ve Bayan Han zamanlarında). Yaklaşık bin sene sonra Türkler -bu sefer Müslüman olarak- yeniden Belgrad'a gelecekti. Belgrad Sırbistan Krallığı'na ait olmasına rağmen, esas çekişme Sırlarla değil, Belgrad yüzünden Osmanlı ve Macarlar arasında yaşanmıştı. 2. Murad ve Fatih dönemlerinde kuşatılmış ama alınmamış, Sırlar da Belgrad'ı Macarlara teslim etmişlerdi. Belgrad konumu itibariyle Orta Avrupa'nın kilidiydi. Bu yüzden Kanuni ilk fırsatta buraya sefer yaparak (28 Ağustos 1521) fethetmiştir. Sonraki dönemlerde Belgrad bu sefer de Osmanlı-Avusturya çekişmesine sahne olacak ve defalarca yıkılacak, el değiştirecektir. Avrupa'da milliyetçilik hareketleriyle ayaklanan Sırların bağımsızlığını tanımak zorunda kalmıştık (1830).

Belgrad Kalesi'nde ayakta kalan burçları gözlemleyerek bir zamanlar Rumeli'nin en gözde sancağının kalesinde, akıncıların mekânında -ünlü Semendre akıncılarının beyliği Belgrad'a bağlıydı- kale surlarından Tuna'nın muhteşem manzarasıyla Belgrad'ın fethini gücümüz yettiğince anlattık. Belgrad Kalesi'nde iki küçük ve bir büyük burç halen ayakta kalmıştı. Burçların dışında -Tuna kıyısında- yine Osmanlı Dönemi'nden kalan yıkık bir hamamı burçlardan çıplak gözle görebildik, yapımıyla ilgili bir bilgimiz olamadı. Kale içinde Tika tarafından onarılan Şehid Silahdar Damat Ali Paşa³ Türbesi ve Sokullu Çeşmesi görüldü.

Kalenin Belgrad tarafında kalan ve Türk Mahallesi olarak bilinen yerde bulunan; minareleri yıktırılan bir dönemde de kiliseye çevrilen Bayraklı Camii ibadete açık Belgradaki tek camiydi. (Minaresi Türkiye'nin yardımlarıyla yakın zamanda yeniden yaptırılmıştır.) 1998-1999 Kosova Savaşları'nda Sırp camiiye zarar vermiş yani yakmışlar, haziresindeki şehade taşlarını kırıp dökmüşlerdir. (Amerikalıların bu savaşta füzeyle vurduğu Savunma Bakanlığı binaları da öylece bilerek harap bırakılmış.) Bayraklı Camii Kanuni Dönemi'nde (1575) yaptırılmış. Yine camiiye yakın bir yerde bulunan Şeyh Mustafa Türbesi de TİKA tarafından onarılmıştır. Kalemagden'e yakın mesafede Terazije (Terazi) bulvarında -ki buranın ticarethanelerinden dolayı bu adı almış- Sırp Ulusal Müzesi'nde Osmanlı Dönemi'nden kalan eserler bulunmaktaymış. Evliya Çelebi'ye göre bir zamanlar 273 camiinin bulunduğu Belgrad'dan bugüne ulaşabilenler yukarıda saydığımız iki türbe, bir hamam kalıntısı, bir camii ve kale kapısının dışında Sırp Müzesi'ne çevrilen bir Osmanlı Konağı'ndan ibaretti.

Balkanlar'a çarşı-pazar ekonomisi getirilerek kervancılık da yaygınlaştırılmıştı. Ticaret merkezleri oluşturularak bunların yanında insani ihtiyaçlar için hamam, çeşme, imaret kültürünü büyük bir incelikle ve din-ırk ayrımı yapmaksızın sunan Osmanlı'nın izleri ısrarlı bir şekilde siliniyor. Ancak ne kadar silinse de kendileri de halâ Osmanlı'yı yaşıyorlar. Yer adlarında, dillerinde, müzelerinde vs. bunu çok net anlıyoruz. Yani medeniyetimizi silseler de altından Osmanlı izleri çıkıyor.

¹ Sofya Vadisi'nin büyük bir alanını kapsayan şehrin kuzeyinde Stara Planina Sıradağları, doğusunda ve güneydoğusunda Sredna Gora, doğusunda Vitoşa Dağı, batısında ise Lülin, Viskâr ve Çepin Dağları bulunur. Şehir, İskır Nehri'nin ve kollarının aktığı vadide kuruludur.

² Türklere uygulanan asimilasyon baskısıyla ilişkilerimiz gerginleşmişti, komünist sistem yıkıldıktan sonra düzeldi.

³ 1736'da Avusturya ile yapılan Petervaradin Muharebesi'nde Mora ve Girit'i kurtarıp şehit olmuştur.

PEYAMİ SAFA

DOĞULU VE BATILI OLMAK

İstanbul aydınında öteden beri bir Avrupalı adam olmak özlemi vardır. Batılılar gibi “prensipli sahibi”, metodlu, işlerini rasyonel “akıllı” bir düzene koymuş, her gün saat kaçta ne yapacağını ve ne düşüneceğini bilir, randevularına dakikası dakikasına sadık, ziyaretlerini ihmal etmeyen, mektuplara zamanında cevap veren ve vazife hayatı saat gibi işleyen adam olmak, belki Tanzimat’tan beri bazı İstanbul aydınlarının ideali halinde yaşamıştır. Kılığı, kıyafeti, hayat üslubu, tavrı, edası ve insanlarla münasebeti bakımından bu medeni adam tipini gerçekleştirmiş Osmanlı aydınlarına rastlamadım değil. Bu insanlara “çelebi adam”, “efendi adam”, “dest un Monsieur” dendiği de olurdu. Kısacası İstanbul aydını mükemmelce bir adamın vasıflarını Batılı adamda, Avrupalı adamda arıyordu.

Son günlerde Batılı adam olarak hasreti bazı yazarlarımızda da tepmiş. Fakat onların Batılı adam tipi mükemmel adam hayalini değil, maddi adam, dinsiz adam, hatta solcu adam tipini canlandırıyor.

Batıda Doğulu adam tipine çok rastlanıyor. Birçok Avrupalı ve Amerikalı sanki bir Asya memleketinde doğup büyümüş gibi bize yakındırlar. İtalyan tarihçisi ve düşünürü Guglielmo Ferrero’nun “Geçmişle Gelecek Arasında” adlı kitabında izah ettiği gibi “Bugünkü Avrupa ve Amerika’nın Asyacılığını tarif etmek zordur. Büyük Hint şairi Tagore bunu anlamamışa benziyor. O, büyük bir ısrarla, ruhçuluğu, iç hayat derinliğini, Doğu’nun manevi yükselme özleyişini, Batı’nın maddeciliği ile aceleciliği ile doymak bilmez kazanç hırsı ile sonsuz çalışma hummasıyla karşılaştırıyor. Fakat dikkat etmiyor ki, Doğu ile Batı arasında gördüğü çatışma, Batı’nın kendi içinde de vardır. Her Avrupalı ve her Amerikalı, ne kadar aydın olursa olsun, aynı zamanda hem Batılı hem de Doğuludur.”

Maeterlinck’in meşhur sözüne göre, her insanın beyninde bir “Doğu köşesi”, bir de “Batı köşesi” bulunmaktadır. Hiçbir memleket veya insan için yüzde yüz Batılı olmak imkânı yoktur. Yalnız beynimizin bir köşesiyle Doğu’ya, bir köşesiyle de Batı’ya mensubuz. Tek taraflı bir bağlantı bizi ruhî, tarihî, coğrafî ve millî bütünümden mahrum eder, yarım yamalak, sakat, hayatiyetten mahrum bir varlık hâline sokar.

ŞİRİN DEMİRDELEN

İYİLER KAYBETMEZ, KAYBEDİLİR

“Başarmak için korku da ümit de şarttır. İnsana fakirliğin ve hastalığın öğrettiklerini hiçbir okul öğretemez.” der Peyami Safa. Şüphesiz bu sözleri yoksulluk, yalnızlık ve hastalıkla geçirdiği yılların etkisiyle söylemiş, yaşadığı bu zorlukların onda bıraktığı derin izleri eserlerine yansıtmasıyla ölümsüzleşmiştir.

Şair İsmail Safa ve Server Bedia Hanım'ın oğlu Peyami'ye adını Tefik Fikret vermiştir. Küçük yaşta babasını kaybetmiş, haşarı ve meraklı bir çocuktur.

Küçükken sağ kolunda onu on yedi yaşına kadar maddi ve manevi sıkıntılara sokan bir hastalık başlamıştır. Bu durum bir süre Peyami Safa'yı özgüvensiz yapmış, daha sonra bu özgüvensizlik çalışma azmine dönmüştür. Böylece çocukluktan itibaren yazmak onun için bir ihtiyaç olmuş, bolca yazmış ve kendisini geliştirmiştir. Şüphesiz onun hala günümüzde okunuyor olmasındaki en büyük etken de çocukluktan beri yazıyor olması yani bu alandaki deneyimidir.

Çok yazma konusunda yakın tarihte onunla kıyaslanabilecek tek isim Ahmet Mithat'tır. Gerek kendi adı gerekse takma isimleriyle yayınladığı bütün eserleri beş yüzü bulabilir.

Geçimini sağlamak için Server Bedi takma ismiyle romanlar yazmış ve

okurların beğenisini toplamıştır. Onun bu takma ismi kullanması, bir anlamda uzun yıllar boyu kendisine bakan annesine manevi borcunu ödemek istemesindedir.

Tabiri caizse elinin değmediği alan kalmayan Peyami Safa; tıp, sosyoloji, felsefe, resim gibi pek çok alanla ilgilenmiştir. Bilgiyi kendine saklamak, onun tabiriyle, yük olarak taşımak yerine insanları aydınlatmada kullanmıştır. Osmanlı'nın çöküş döneminde yaşamış ve bu kritik dönemde çağdaş biri olabilmeyi başarmıştır.

Yazıları sebebiyle mahkemelerle uğraşmış ancak hiçbir zaman düşüncelerini çekinerek yazmamıştır. Görüşlerini güçlü bir şekilde ifade etmiştir. Kendi tabiriyle sekmeden, aksamadan düşüncelerini aktarır.

Kendisini hem muhafazakar hem de inkılapçı olarak tanımlayan bir fıkracı, romancı, gazeteci ve fikir adamıdır.

Gençlik yıllarında kadın-erkek ilişkileri, yeni-eski nesil çatışması, ahlaki çöküntü gibi konuları yazılarında işlemiştir. Bu yıllarda fikirleri yeni oluşmaya başlayan Peyami Safa'yı Birinci Dünya Savaşı, İttihat ve Terakki'nin başarısızlığı, Arapların isyanı ve bazı Müslümanların onları desteklemesi gibi sebepler onda milliyetçilik duygularını daha fazla ön plana çıkarmıştır. Birçok aydının aksine toplumsal so-

runlarla ilgilenmiş bir halk adamıdır. “Sütün yazarı; dünyanın ve memleketin günlük hadiselerini, teferruata kaçmadan, orta seviyenin anlayabileceği kısa, kıvrak ve aydınlık bir üslubun canlı diliyle tahlil, tefsir ve izah eder; okuyucuyu uzun düşünmek ve kitaplar karıştırmak zahmetinden kurtarır. Ona her gün bilmediklerini öğretir ve bildiklerini hatırlatır. Geniş ve sağlam bir kültürü olduğu için uzun yıllardan beri ağır ağır kazanılmış bir otoritesi vardır.” diyerek hem fıkra türünün hem de sözde aydın kesimin ‘milyon tane başı olan hayvan, özgür olmaması gereken vahşi yaratık’ sözleriyle nitelendirdiği halkı ne kadar önemseydiğini ortaya koyar.

Fıkra türünün birkaç virtüözünden biridir. Bir konuyu en kısa şekilde yazmanın sırrını çözmüş, kendi kendini yetiştirmiştir.

Peyami Safa’nın edebiyat anlamındaki ilk denemeleri hikaye alanındadır. İçerik olarak ele alacak olursak çok büyük kısmında kadın-erkek münasebetinin; aşk, aldatma, kıskançlık gibi duygular etrafında işlendiğini görürüz. İlk planda basit kadın-erkek münasebetine dayanan vakalar gibi görülen hikayeler, dikkatle incelendiği zaman aslında hem döneme hem de yazara ilişkin önemli çıkarımlar olduğunu görürüz. Ancak yazara hikayenin sınırları romanın geniş dünyası karşısında yeterli gelmiyor olmalı ki hikayeden romana geçiş yapıyor. Her yazdığı romanda yenilikler denemiş öyle ki kapağın üzerinde kendi ismi yazmasa farklı yazarlar olduğu düşünülecek kadar hem konu hem de bakımından apayrı eserler vermiştir.

Batı’da uygulanan bazı teknikleri Türk romanına uygulamıştır. Araba Sevdası romanıyla Türkiye’de ilk kez kullanılan fakat farkına varılmadığı , dolayısıyla da devamı gelmeyen ‘bilinç akışı’ tekniği, Peyami Safa’nın Dokuzuncu Hariciye Koğuşu romanıyla uygulanmış ve bu tarihten sonra yazılan romanlarda, özellikle 1950’ler sonrası Türk romanının en çok başvurduğu tekniklerden biri olmuştur.

Roman sanatının inceliklerini bilen Peyami Safa, Bir Tereddüdün Romani’nda ise yazarın varlığını anlatının bir parçası yapmaya çalışmış ve bu yönüyle Ahmet Mithat’ın temsil ettiği ve onun ölümünden sonra büyük ölçüde ihmal edilmiş bir anlatım tarzının yeni bir denemesini yapmış hatta geliştirmiştir.

Bu iki tekniği de Türk edebiyatında ilk kez ve başarılı bir biçimde kullandığı kabul edilen bir yazardır.

Yaşamı boyunca para sıkıntısıyla uğraşmış, özellikle karısının tedavi giderleri ve oğlunun okul masrafları onu zora sokmuştur. Oğlu Merve’nin askerde hastalanarak ölmesi onun sağlığını büsbütün bozmuştur. 15 Haziran 1961 gecesi Çifttehavuzlar’da misafir bulunduğu evde, yemekten sonra birden öksürük nöbetine tutulur ve kan kusmaya başlar. “ İşte bu fena.” Onun son sözleri olmuştur.

ALİ LİDAR

DOĞUNUN VE DUYGUNUN SAVUNUCUSU BİR YAZAR OLARAK PEYAMI SAFA

Türk edebiyatının bir anlamda temelini oluşturan yazarlar vardır. Bu yazarlar gerek yazılı edebiyatın oluşumu sürecinde gerekse de edebi türlerin Türk edebi yaşamına girmesi, gelişmesi ve toplum tarafından aşına olunan birer olgu haline gelmesinde önemli aşamaların kat edilmesine yardımcı olmuşlardır. Bizim edebiyatımıza roman türü, gazetelerde tefrika halinde basılarak edebiyat dizgemize katılmış, başlangıçta çeviri olarak gördüğümüz türdeki eserler sonrasında uyarılma ve nihayet de özgün eserlerle gelişimini sürdürmüştür.

Türk edebiyatında roman türünün gelişimine katkıda bulunan isimlerden biri de şüphesiz Peyami Safa'dır. Peyami Safa kendinden önce de örnekleri verilen psikolojik roman türünde eserler vererek hem genel olarak roman türünün hem de psikolojik romanın gelişimine katkı sunmuştur. Eserlerinde ayrıca metafizik öğelere, örneğin telekinezi, polipsişizm (kişinin geçmişte dahil olmadığı bir olayı paranormal olarak algılaması) gibi öğelere rastlanır.

Peyami Safa belki de şair olan babasından da aldığı ilhamla edebiyata yönelmiş ve maişetini büyük oranda yazdıklarıyla sağlamıştır. Tam olarak bir "fin de siècle" dönemi tanığı olarak 1899 yılında İstanbul'da doğan Safa, geçirdiği kemik veremi hastalığı nedeniyle düzenli bir eğitim alamamıştır. Bu hastalığın kendisindeki etkisini de yine yıllar sonra kaleme alacağı "Do-

kuzuncu Hariciye Koğuşu" adlı eserinde görmemiz mümkündür. Bu eserde Safa, kendisi gibi kemik hastalığı yaşayan bir çocuğun yaşamını işlemiştir.

Peyami Safa tam anlamıyla edebi yaşama atılmadan önce Posta Telgraf Nezareti'nde memur olarak görev yapmış ve sonrasında birkaç yıl da öğretmen olarak yaşamını sürdürmüştür. Amcalarının desteğiyle birlikte kardeşi İlhami ile "Yirminci Asır" gazetesini çıkarmış ve burada magazin odaklı hikâyeler kaleme almıştır. Yine yazarak hayatını kazandığı bu dönemde bugün de o zamanki gibi ikincil edebiyat olarak görülen polisiye türünde eserler vermiştir. Öyle ki yazdığı bu kitaplarda ismini taşımasını istediği için mahlas kullanmış ve annesinin isminden esinlenerek Server Bedii adıyla bu kitapları neşretmiştir. Polisiye türündeki bu eserler de herkesin malumudur ki "Cingöz Recai" serisidir.

Peyami Safa, gençlik yıllarında, o dönemlerde fikirleri hayli tesirli olan Abdullah Cevdet'in etkisiyle pozitivist ve materyalist düşünceleri benimsedi. O dönem düşüncelerinin etkisiyle "İçti-had" dergisi için yazılar kaleme aldı. Aynı dönemde, Abdullah Cevdet ve Celal Nuri İleri arasındaki tartışmaya, "Zavallı Celal Nuri Bey" adlı yazısıyla taraf oldu ve Abdullah Cevdet'i fanatik sayılabilecek bir tutumla savundu.

Peyami Safa'nın işgal ve mütareke dönemindeki görünümün genel anlamıyla modern bir milliyetçilik olduğu söy-

lenebilir. Cumhuriyet Dönemi'ndeki "Harf Devrimi"ne de kuşaklar arasında kültürel bir karmaşa yaşanacağını savunarak biraz ikircikli yaklaşmıştır. Tabii bu çelişkiyi, okuyup yazmayı Eski Türkçeyle öğrenen, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e sıçramış hemen hemen bütün münevverlerde az ya da çok görmek mümkündür. Ancak daha sonra bu yeni alfabenin önemli savunucularından ve yazarlarından biri haline geldi ve dil kurultayına katıldı.

Bugün Peyami Safa'yı edebiyatımız bağlamında önemli yapan eserler, Dokuzuncu Hariciye Koşuşu, Sözde Kızlar, Fatih-Harbiye, Yalnızız gibi romanlarıdır. Kaldı ki Peyami Safa salt roman yazmamış, oyun, inceleme ve ders kitaplarıyla da şahsi kulliyatını zenginleştirmiştir.

Peyami Safa'nın eserlerinde baskın olarak gördüğümüz şey toplumsal çözülme, toplumsal ve ahlaki değerlerin terk edilmesi ve bunların doğurduğu felaketlerdir. Bu manada onun eserlerinin de tezli roman olarak addedilmesi mümkündür. Düşünüldüğünde ilk romanı Sözde Kızlar'dan sonraki pek çok eserinde de ahlaki çözümlenin, toplumsal değerlerin yitiminde kadın karakterlerin ön planda oluşu göze çarpar. Bu bağlamda Peyami Safa romanlarının ahlak yönünü erkeklerin, ahlaki ve toplumsal çöküş burcunu da kadınların temsil ettiğini iddia etmek mümkündür.

Safa'nın benim nazarımda en önemli eserlerinin başında "Yalnızız" gelir. Bu romanda Safa, üç farklı kadın karakter kullanarak toplumdaki çözülmeyi irdeler. Romanda

bir anlamda Peyami Safa'nın gölgesi niteliğindeki Samim karakteri bilgili, tecrübeli ve aydın bir bireyi temsil ederken, onun dışındaki roman kahramanları çeşitli açılardan sorunlu ve batağa sürüklenen kişilerdir. Samim'in birlikte yaşadığı kardeşleri Meliha ile Besim bile Samim'i anlamamakta hatta onu öz yeğeninin gayrimeşru çocuğunun babası olmakla suçlamaktadırlar.

Peyami Safa'nın eserlerinde daimi suretle bir akıl ve duygu çelişkisi söz konusudur. Misalen yazarın en önemli eserlerinden biri olan Matmazel Noraliya'nın Koltuğu romanında tıp tahsil ederken bu tahsilini yarım bırakıp felsefe eğitimi almaya başlayan Ferit karakterinde de bilim ve akıl gibi unsurların karşısına metafizik unsurların yerleşmesi söz konusudur. Yalnızız romanında da Peyami Safa gerçeklerden ya da toplumun içinde bulunduğu kalın duvarlarla kendisini sınırlayan fiziki ortamdaki kaçışı, kendisine metafizik bir âlem yaratarak bulmuştur. Samim odasına kapanarak sürekli üzerinde çalıştığı Simeranya'yla çevresinden kurtulmakta, hayal ettiği kadını ve aşkı yaşamaktadır. Simeranya mevzusu önemlidir çünkü Türk edebiyatı bağlamında bakıldığında ütopyik mekanların ilk örneklerinden biridir Peyami Safa'nın karakterinin Simeranya'sı. Fakat şunu da mutlak suretle belirtmek gerekir ki Yalnızız romanında ütopyik mekan tasavvuru okura detaylı olarak sunulmaz, sadece varlığı özlenen bir toplumsal ortama göndermeler yapılır. Simeranya bu bağlamda genel ütopya düşüncesine uygun bir şekilde içinde yaşanan şartlardan memnun olmayan bireyin daha güzel ve mutlu bir dünya arayışını yansıtır.

Yalnızız romanı da pek çok Peyami Safa romanı gibi ahlaki ve toplumsal çöküşün bir anlamda cezalandırılmasıyla sonlanır. Romanda Samim'in aşık olduğu Meral karakteri içine düştüğü buhranın sonucunda kendi yaşamına yabancılaşır, hatalarını anlar fakat yine de çakmağından akan benzinin ateş alması nedeniyle yanarak ölür.

Peyami Safa'nın yine en önemli metinlerinden biri olan Fatih-Harbiye ise sonu başından belli eserlerdendir bir anlamda. Bu eserinde tema Doğu-Batı çatışmasıdır. Eserde ana karakter olan Neriman, Fatih'te yani mekan olarak Doğu'nun temsil edildiği bir muhitte yaşayan bir kadındır. Fakat gözü daima kendisine yenilik, medeniyet gibi kavramları çağrıştıran Beyoğlu'ndadır. Hatta Fatih'te yaşarken bile Beyoğlu'nda gezintilere çıkar. Bu gezintileri sırasında tanıştığı Macit'le birlikte Batılı gibi yaşamaya çalışır, artık Fatih onun için cehennemdir. Romanın ilerleyen safhalarında kendi yaşamıyla benzerlikler bulduğu bir Rus kızının yaşamından etkilenerek tekrar Fatih'e dönerek Peyami Safa'nın bize anlatmak istediği haliyle doğruyu bulur. Romanın sonunda Macit'le gideceği balonun yerine eline udunu almasıyla roman sonlanır.

Romanın bendeki en büyük mirası Doğu-Batı farklılığını hayvanlar üzerinden anlattığı bölümdür. Romanda geçtiği haliyle Fatih semtindeki yapıyı bir kedinin uykusuna benzetmek mümkündür. Kedi uyurken çevresindekilere tamamen tepkisiz kalmakta, kendinden geçmekte ve her şeyi unutmaktadır ama köpek uykusunda bile daima uyanıktır ki köpeğin bu tavır daima uyanık ve harekete açık olan Beyoğlu'nu temsil eder. Bu anlatım genel kalıpları içinde Doğu-Batı çatışmasını içermektedir.

Yine yazarın benim için ilginç olan bir yönü de tıpkı Thomas Mann'ın ünlü eseri Venedik'te Ölüm'ünde olduğu gibi Venedik'te yaşamı son bulan bir karakterin, Nevzat'ın yaşamını anlattığı Selma ve Gölgesi adlı polisiye eserdir. Bu eser yukarıda anıldığı şekliyle ikincil edebiyat olarak görülemeyecek kadar nitelikli bir eserdir kanımca.

Ezcümle Peyami Safa eserlerinde kendi yaşamından özdeşlikler kuran, Doğu-Batı çatışmasında daima Doğu'nun tarafında olan ve oluşturduğu karakterler bazında kadınlara olumlu yönleriyle pek yer vermemiş bir yazardır denilebilir, bugün okunurluğunun günden güne azalmasının nedenlerinden biri de budur belki de... Kim bilir?

BEYZA NUR KARAAĞAÇ

ÖLÜM BİLE KURTARAMAYACAK SENİ

Ben 18. yüzyılın **riyakar** ölüsü
Arpa tarlalarında boylu boyunca
On asırdır aciz toprağın üzerinde serili yatmaktayım
Çok geç kaldım
Savaşlar durdurabilirdim
Durdurabilirdim iki elim bir kalbin yakasında olmasaydı
Tanrılar tarafından hırsızlıkla suçlanmasaydım
Kırmızı ayaklarını bileklerinden kesmeseydim ulakların
Ve dinlemeseydim iblislerin cehennem manifestosunu
Yetişebilirdim zamanında
Ve ben çölleri durdurabilirdim
Ellerim saf topraktan,
Alnım siyah ve gözlerim birer karadelik olmasaydı
Sevebilirdim ben de kiremit rengini
Tanrılar beni dinleyecek kadar cesaretli olsaydı
Sevdiğim bir deli olmasaydı on asırdır
Yetişebilirdim en güzel ezgilere
Merdivenlerden gelen ayak sesleri delirtmeseydi sevdiğimi
Ve saçlarına çanlar takmasaydı köyün papazı
*Şimdi ben boylu boyunca uzanmaktayım kızıl gökyüzünün altında
Bir arpa tarlasında
Tanrının bile bilmediği bir toprağın üzerinde uyumaktayım*

ECEM NUR DİLEK

HANAHAKİ ÇİÇEKLERİ

Güneş gökyüzünü terk etmişti ve gece hükmünü sürmek için geliyordu. Siyah saçları ressamın fırçasından süzülen yıldızları kucaklıyor, gözleri mehtabın hüznünü yansıtıyordu. Gece ürperti-ciydi ve gece gözlüyordu tüm sessiz aşıkları.

Ressam, kırık bacaklı sandalyesinin üstünden ceketini aldı ve kendini gecenin kollarına bıraktı. Günlerdir dinmeyen yağmur, geceleri tüm hiddetiy-le çarpıyordu soğuk kaldırımlara. Elini cebine attı ve gece kadar ağır mektubu sıkıca tuttu. Ne buruşturup atmaya yetiyordu gücü ne de açıp okumaya. Güneşli günleri anımsamaya çalışarak yürümeye devam etti.

Bütün endişelerinin ve korkularının arasında doğmuştu onun Güneş'i. Kendi çizdiği gözlerin bile ona nefretle baktığı anlarda, sımsıcak gözlerde tanıştığı ufak bir pırıltıydı gecenin karanlığını kovalayan. Sisli bir tablonun önünde başlayan konuşmalar, kadife gibi yumuşak dokunuşlar...

“Yağmurdan korkarım ben.” demişti Güneş o gün. “Bazen yağmur sanki ciğerlerime yağıyormuş da her nefe-

simde boğuluyormuşum gibi hissederim. Sanki gözlerim kıskanacak gökleri de rakip olacak gözyaşlarım yağmur damlalarına.” Oysa ressamı rahatlatırdı yağmur. Bulutlar adeta ortak olurdu dertlerine. Yine de hak verdi Güneş'e. O da korkardı boğulmaktan. Aldığın her nefeste ölmekten, çabaladıkça batmaktan kötüsü var mıydı ki?

O günden sonra çok çabalamıştı ressam. Bulduğu her fırsatta Güneş'le konuşmaya, dudaklarından çıkan her sözcüğü kalbinde özenle saklamaya çabalamıştı. Güneş'in sıcaklığını resmetmeye çabalamıştı güzelliğine yaklaşamayacak renklerle; kırmızı kadife elbisesinin her bir kıvrımını, heyecanla konuşurken ela gözlerinin aydınlanışını, omuzlarına dökülen saçlarının yumuşacık dalgalarını ve hatta o narin gül kokusunu. Sevmeye çabalamamıştı pek, o oluverdi kendiliğinden. Ama sevmeye çok çabalamıştı.

Güneş, evrendeki tüm sıcaklığı sesine hapsetmiş gibi konuşuyordu. Esen hafif bir rüzgârla havalanıp uçacakmış gibi yürüyordu. Mırıldandığında en güzel şarkılar bir avuç gürültüye dönüşüyordu. Gülümsediğinde yanakları

pembeleşiyor, attığı her kahkaha ressamın kulaklarında günlerce yankılanıyordu. Başlarda belli belirsiz bir sızıydı ressamın göğsünde taşıdığı. Belki de sadece kalp atışları hızlanmıştı. Sonra bir gün siyah perdelerin arasından süzülen ışık Güneş'in gözlerine vurmuştu. Ressam ciğerlerinin yandığını hissetti. Nefes alamıyordu, sanki boğazına bir şey yapışmıştı. Öksürmeye başladı, göğsüne batan ağrı almaya çalıştığı her nefeste arttı ve sonra bir gül yaprağı düştü dudaklarının arasından.

Güneş ressamın mürekkep lekeli, soğuk ellerini yavaşça kendi sıcak ellerinin arasına aldı. Ressamın boğazı kaşınmaya, ılık sızı artmaya başladı. Tekrar bir gül yaprağı görmekten korkarak öksürdü birkaç kez daha. Gül yaprakları kan damlalarıyla geldi, ressam hızlıca bıraktı Güneş'in ellerini. Bir yaz akşamında, ressamın yanı başında, Güneş usulca kıkırdadı. Ressam, gül yaprakları yutkundu.

Bazen çocukluğu tutardı Güneş'in, haylaz bir gülümsemeye alaya alırdı ressamın ciddi tavrını. Her seferinde dikenler parçalardı ressamın boğazını.

Ressamın tek gözlü evine sığar mıydı Güneş'in kahkahaları? Sığmadı. Ressam yutkundu, yutkundu, yutkundu. Güneş gidince bir bütün gülü öksüre öksüre kustu.

Bir gün bir mektup buldu eski posta kutusunda. Güneş'ten gelmişti, çok uzaklardan. Dikenler battı kalbinin her yanına. Kanla doldu boğazı ve kadifemsi gül yapraklarıyla.

Güneş'i güllerin içinde resmediyordu artık. Önce kırmızı kadife elbisesini boyadı kan kırmızısıyla. Sonra saçlarının yumuşak dalgalarında gezdirdi fırçayı, okşarcasına her bir telini. Öksürdü her bir telden sonra, kanla kaplı gül yaprakları düştü Güneş'in altın tenine. Ciğerlerinde budak budak güller büyüdü gözlerinin pırıltısını çizerken. Öfkeyle yere tükürdü birkaç gül yaprağını. Küçük kırmızı dudaklarını boyadı ve öksürdü yine. Kan damlaları lekeledi Güneş'in pembe yanaklarını. Ressam camdan dışarı baktı, yağmur dinmişti, resmin üzerine güneş vurdu. Öksürdü son bir kez. Birkaç gül daha kustu, dikenler kesti boğazını, ciğerleri paramparça oldu. Güneş gökyüzünü terk etmişti. Ve gece hüküm sürecekti artık ressamın tek gözlü evinde.

BEYZA NUR SÖZEN

MEKTUP

Günler çok sıkıntılı Feridun. Günlerimin, geçen saatlerimin, harcanan zamanın bana yakışmadığını biliyorum. Bildiklerimi, farkında olduklarımı içim almıyor. Sabah kalkıyorum mesela, ne yapacağımı bilmiyorum öylece uzanıyorum yataktaki. Gerçekten, yemin ederim ki sana bir ses seda duymadıkça ya da susuzluktan boğazımın yandığını, midemin artık dayanamayacağını hissetmedikçe de kalkmıyorum. Sonra duyduğum sesler çoğaldı. Bilirsin eskiden yalnızca camın önündeki saksıları deviren kedilerin gürültüsünü, eşyalarımın ayaklanıp gezinmesini ya da zannımca sadece benim duyduğum orta yaşlarında ürkünç bir erkeğin adımları takılırdı kulaklarıma.

Şimdi ne fena. Bambaşka insanların konuşmaları, üstelik benim dilimden olduklarını bilmeme rağmen boğuk boğuk kavgalardan ibaret. Kaldırılan eşyalar, yeri değiştirilen eşyalar; üstelik fikirleri bile sorulmamış. Borulardan akan su sesleri, çekilen sifonlar, açılan musluklar. Kocaman kocaman adım sesleri. Büyük ve zevkli ziyafetlerin ardından gelen ziyaretçi kahkahaları.

Feridun ben sanıyorum ki benim odamın tam üstünde ya ağızlarından alevler saçan üç başlı canavarlardan olma bir aile yaşıyor ya da otuzlu yaşlarının başında ve hani yaşamaya dair pek de hevesi kalmamış yani en azından elindekine fazlasıyla alışmış bir kadın bir de henüz birkaç yaşında olması muhtemel küçük bir çocuk. Çünkü ben etrafımda böyle gariplikler yoksa eğer içimdeki sıkıntıya bir isim veremiyor ve yine bir hayvanı severken ona bir isim takmadan yeterince sevmemişim hissine benzer bir şekilde isim veremiyor olmamdan kaynaklı olsa gerek bu sıkıntıyla dost olamıyorum. İki göz evimde yerde sürünerek geziyor ve boş dolaplarımı kendine kovuk ediniyor, benim aklıma bile bir anda gelmeyecek bulantılar yumurtluyor.

Hiçbir şey yapmadan ve acelem yokmuş gibi oturmaya devam ederken defalarca fark ediyorum ki sevgilim ben hayatımın sonuna kadar böyle üzülebilirim. Hiçbir şüpheye gerek kalmadan biliyorum hayatı kendime zindan edecek, saçlarımı beyazlatacak hatta dökebilecek ve hatta seni bile sevmekten vazgeçecek potansiyele sahibim. Üstelik "sıkıntımın" her an bunu bekleyerek kıs kıs güldüğünün de bittabi farkındayım.

Fakat şimdi o oturaklı kadınlar gibi düşününce daha dün çarşı pazar gezdim bir torba elma ve de birkaç şişe süt aldım. Birkaç hafta önce karalamaya başladığım bozuk bir kitap var, ben yazmaya başladığım her şeyi yarım bırakırım oysa daha yarısına dahi gelemedim. Şiirlerde yazılanlar gibi yaşamaya dair bir inat tutturduğumdan veyahut o hayalperestler gibi bu hayatın üstesinden gelebileceğime dair komik umutlarım olduğundan değil sadece beş günlük yakın zaman planlarımda daha iyi bir seçenek göremediğimden.

GÖKÇE YILMAZ

GÖNÜL SALINCAKLARI

Gözüne bir damla sığdırdı. Akmayan yılların sancısıydı. Durup kaldıkça nemlenmişti, nemlenip de nasıl yosun olmuştu içine, gözlerine. Hangi mendil temizlerdi şimdi gözlerine değen küf tutmuş çile duvarlarını? Yalnızlık onun tekil arkadaşığıydı. Ümitsiz bekleyişi, dile gelmeyen kafesine küs kuşu. Sessiz oluşu, suskun kalışı...

Yitmeyen bir pencerenin kenarındaki bekleyiş. Gelmeyenlerin de mi boynu bükük kalmış? Geçmez olmuş yoldan kimse, asfalta yapışkan bir hüznün. Adı hatırı sayılır bir düşünüş peşinde. Olmazların işidir umuda yalın ayak koşmak. Oysa en güzelidir yağmur altında ıslanmak, hayata koşmak, içine dalmak. Derin bir pervasızlıktı onunki. Ne yaptığını bilemeden uzun ve soluksuz uzun metraj bir filmde. İzleyeni olmadan ölmekti sınırsa ona kalan. Pencerenin önündeki fesleğen de solmuştu, ne uğraşmıştı oysa içinde çiçek açsın diye yeşillikleri. Ahşaptan sallanan sandalyesi, gıcırdayan şimdi gözü fesleğene dikilmiş, dışarıda camı döven bir yağmur. İlaçlarını hep aksatıyordu. Bir tam bir yarım ya da ikisi birden. Ama iki tek atamıyordu şu yorgun bedeniyle, söz vermişti ölmeden önce Sezen'e, içmeyecekti artık o soğuk çaydan. Adına öyle derdi. O gideli kaç ay olmuştu? Saymayı çoktan bırakmıştı. Ne fark ederdi? Her gün derin bir iç çekmişti, yarımı tamamlanmayan bir çocuk oyuncağı ve onun o hıçkırık ağlayışı.

Nasır tutmuş elleri boşluğa kucak açmıştı aylardır. Evin aynasına gönül koymuştu. Ondan sonra fırın çalışmamıştı hiç. Saatleri durdurmuştu ondan sonra ona geçen sadece kalbiydi. Ondan sonra hep kar yağmıştı gönlünün salıncaklarına, sallanmaz olmuştu atmayan kalbinde. Nasır tutmuş elleriyle kalbini tuttu, gözleri çalkalandı ve derin bir hüznün rüyasına daldı...

ONUR GÜZELDIYAR

CİK CİK CİK, BEN BİR SEVDA KUŞUYAM

“Bütün dünya normal, olağan, anlamlı gözüküyor, ama sözcüğün, o saf tılsımın, o tuhaf muskanın altındaki sallantılı sığınakta korkunç bir kaosun yavaşça vücut bulduğunu, ortaya çıktığını görüyorum. Bütün dünya olağan gözüküyor, ama bir gün, bir hafta, bir ay ya da bir yıl sonra çürüyüp yok olacak. Çünkü bir yarık var. Hiç durmadan, adım adım hacmini artıran bir yarık, uçsuz bucaksız bir unutuş, dipsiz bir uçurum, boşluğun istilasası. Bir bir susacağız.”

GEORGES PEREC - KAYBOLUŞ

Önce simsiyah atlarıyla geldiler; terli sağrıları, (ki leş gibi koktuğu duyulurdu -uykular da bile olsa-) dumanlı burunları, kandan kocaman açılmış gözleri -ki karabasanlar farklı suretlerde eğilebilirler halkların üstüne- yemyeşil dişleriyle geldiler ve çöktüler hasasiyetle koruduğumuz kalelerimize. Macun kıvamında salyaları şaşılacak raddede tanıdıktı oysa. Hatta ancak biz tükürsek bu kadar kaygan, bu kadar kararlı, bu kadar gevşek, bu kadar uzayan, bu kadar küfre layık bir madde çıkarırdık ortaya. Sanki eriyen plastiğin ete damlayışındaki o tarifsiz acı ve sonrasında yükselen gri kokular mesela. Ya da kızdırılmış ve eritilmiş gümüşün, öyle alelade bir boşluktan durgun fakat soğuk bir suya bırakılışı. Eğri büğrü, biçimsiz bir nesne...

Bir mahalleden, bir semtten, bir şehirden öte artık bir şey ifade etmeyen cesetlerin arasından; deşilmiş, doğranmış insan bedenlerinin, ezilmiş ve hırpalanmış hayvan leşlerine karıştığı tuhaf bir zamanın ortasına doğru fazlasıyla hakiki, fazlasıyla cömert bir hayatın ortasında buluyorum kendimi.

Karşılaştığım maktulden sonra -şu yerde kanlar içinde yatan gürbüz delikanlı- bir kaç gün ortalıktan sır oldum. (Gerçi pek sanmam kimse de yokluğumu bir boşluk olarak hissedip muhabbet arasında benden konuşsun.) Ortalığı, ahaliyi uzaktan tarttım. Her şey olağan, her şey olması gerektiği gibi. Kimsenin maktulden yana bir endişesi, kaçan adımların seslerini duyan kulaklarımdaki o telaşlı ürpertisi yok. Olsun. Polis amcalar çok alışkın oldukları bir belgeyi çok yükselmiş bir kağıt yığının üzerine eklerlemiş gibi rolantide seyrediyorlar mevzunun akıbetini.

Ama ben gördüm. Ben o gürbüzün deliklerindeki inceliği gördüm.

“Dikiş tutmaz” derler bir emanet vardır. İnsan etine saplanması en kolay, en akıcı, en tehlikeli bıçaktır. Sivri biber misali, kıldan, ipince. Sustalılarıdaki gibi kan oluşu kalın değil, şahsına münhasır, ipincedir. Bundan sebep maktulün bedenine işlenirken emanet, kan olduğundan çok az kan akıp da bulaşmıştır katilin eline. Gürbüzün karnındaki deliklerin sayısının çok olması da bunu gösterir. Zira bıçak etin içinde yağ gibi kayıp gidiyorken, dikiş tutmazın işlenmesi bıçağı tutan el tarafından çok az hissedilir ve insan adeta dans eden zarif bir kadını izliyormuşçasına ne yaptığının farkına bile varmadan onlarca kere bir bedeni yok edebilir. Dikkat edin, parmak uçlarında dans eden zarif bir kadını izliyormuşçasına. Neden “dikiş tutmaz”dır bu emanetin adı? Çünkü yara enine değil, derine açılır. Bir iki dikişle

kapanabilecek bir yara misali görünür dışarıdan bakınca fakat içeride uzunca bir yol, hiçbir iğne ipliğin yetişemeyeceği dikine bir yokuş vardır.

İşleyen aklım, hadiseleri kavrama kabiliyetim ve felaketlerle harman olan tecrübem beni tıbbi otoritelerin otopsilerle ulaştıkları kaçınılmaz sona layıkıyla yükseltti: Cinayet çok ince bir bıçakla, katilin bedenine defalarca sokulmak suretiye işlenmiştir!

Bense bu mevzuyla alakalı -ki zaten tahmin ettiğim- haberlerini, saklandığım kulübemde bir buçuk litre kırmızı galon şarabına kendimi gömerek Şerlok denilen ve beni çok seven bir kopilden şifreleme usulü olarak alıyordum.

Şifremiz şuydu: “cik cik cik ben bir sevda kuşuyam”

İkimizin de aşına olduğu tek şifre diye bunu seçtik. Şerlok küçük ama Kemal Sunal kenar mahallelerde ölmez. O da benim gibi biraz terelelli galiba.

Kulübeme yaklaşırken Şerlok böyle hafifçe bağırır, ben de onun geldiğini anlar ve kapıyı sonuna kadar açar, elindeki şarabı alır, neler olduğunu dinler, kapıyı kapar içmeye devam ederdim. Şimdi hala kulübemdeyim. Ve yine nedendir bilmem aklımda -cinayetin harici olarak- Yusuf Emirî'nin yazdığı “Beng ü Çağır” adlı bir münazaranın biraz fantastik, biraz coşku verici beyitleriyle istila halinde. Esrar ve şarabın birbiriyle konuşması...

Bilmem hangi eserinden aklımda kalmış, içimi oya oya bir alışkanlığı yenilemiş, sürekli beynimde dönüp duran o beyitlerden bir tanesinde diyor ki:

“Ey yar, beni kavuşmadan umutsuz kılma
Senin bulunduğun mahalde gerdanıma dolanan urgandır, görüyorsun.”

Yedi adımlık kulübemde yerlere düşüyor, bazen ıtır, bazen yasemen, bazense sümbül kokuları duyuyor gibi oluyorum. Hâlbuki nemden paslanan karyolamın babamın koltukaltlarını hatırlatan derin kokusu, bitpazarından aldığım postalların içinde maymun götüne dönen ayaklarımın küflü peynir kıvamında buharlaştığı saydam bir gerçeklikle baş başayım aslında. Günlerim içerek, düşünerek, sıkıntı ve hüznle geçip gidiyor işte. Kendini bir yere kapatmış olmanın seyrekleşen güven deryelerinde, cilası çoktan kazınmış bir sandal olmak ümidi ve tutkusuyla dibe doğru yoğunlaşan bir akıntıya kapılma isteği... Heyhat! Ancak itlerin sofralarını bir şölene çevirmek için uzun kargıarla göğe yükseldikleri bir hengâmenin ortasında, yalpalarken kırıldığını namus bilen fukaraların bomboş hayallerini kocaman bir çuvala yavaş yavaş doldurmalarını seyretmek...

“cik cik cik ben bir sevda kuşuyam...”

Sarhoşluğumu yelek misali soyunup kapıya yöneliyorum. Şerlok kapıda.

“Noldu lan?” diyorum, sarhoşluktan ağzımın sol kıyısından ipince bir salya akıyor.

“Polisler şairin evini basmışlar dün gece.”

“Kimdi bu şair dediğin?”

“Hani şu evinin duvarında ‘PAROLA: DİKKAT KENYA VAR!’ yazan ev.”

“Haa... Sebep? Ne yapmışlar?”

“Merkeze çekip ne yazdıysa toplayıp almışlar... Şiirlerinde çok fazla mekan geçiyormuş.”

Bir süre düşünüp konuşuyorum, Şerlok’un burnunda kurumuş bir parça sümük var.

“Diğer meselede var mı bir gelişme? Katil kimmiş buldular mı?”

Şerlok kendinden çok emin bir tavır ve yüzünde rahat bir gülümsemeyle:

“Haaa o mu? O meseleyi polisler çoktan çözdü. Bizim tostçu Apo var ya, o vurmuş şişman turşuyu. Bizim şişmanın karısı çocuğunu okula götürüp çıkışlarında almaya giderken tostçunun önünden geçermiş, ufak bakışmalarından sonra bizim karı Apo’ya ‘gel’ demiş. Apo da elindeki domatesi, turşuyu, sosisi bırakıp heyecanla yazılmış hatunun peşine. Apo takipte, kadın ilerde, böyle böyle gelmişler okulun önüne. Geç kalınmış tabii okula, bahçe bomboş, öğretmenler kitaplarındaki mürekkep lekelerini elleriyle daha da yayıp öğrenciler sıfır yedi uçlarını dudaklarıyla dişleri arasına kıştırıp not almaya hazırlanırken, bahçe bomboş, kadın bir cıvır, kızını elinden tutup çevirmiş okul bahçesinde çırılçıplak duran basketbol potalarına, yumulmuş Apo’nun dudaklarına... İşte hikâyeye öyle başlamış. Apo da kadının aşkına dayanamayıp kıymış bizim gürbüz delikanlıya. Olay bu Musa abi.”

Sarhoşluğum bir kolumda asılı kalmış sanki yeleği komple sıyırıp atamamışım. Toparlasam da dağınık kalan yanlarım bir akım gibi sürüklenip titretiyor aklımı, bedenimi. Sersemliyorum.

“Peki bu hikayede şairin ne işi var oğlum?”

“Bilmem, denk geldi galiba Musa abi.

Hem öyle olmaz mı zaten, boktan şeyler alakasız da olsa hep üst üste gelir.”

Mevzuya dönüyorum.

“Apo ne diyormuş peki sorguda?”

“Yemin billah edip ben yapmadım diyormuş.”

“Peki dikiş tutmaz taşıyan kaç kişi var bu piyasada Şerlok?”

“İki... Bilemedin dördüttür Musa abi.”

“Senin sevgilin var mı Şerlok?”

“Sevdiğim var abi.”

“Haberi var mı peki bundan?”

“Fakirleri ve benim gibi yumurta kafaları kimse sevmez Musa abi.”

“Burnunda sümük var Şerlok, sil onu, göster, ileride kaçırırım o kızı.”

“Vallaha mı abi?”

“Ama önce hayatı düzene sokmamız lazım, yoksa fark ederse kahrolayım Şerlok.”

“Fark ederse kahrolalım abi.”

Sürgülü tahta kapımı kapattık. Yarım litrelik su şişesine döktüğüm şarabımı cebime alarak nadide kirlerle, çöplerle ve sebepsiz külfetlerle dolu bir sokaktan acayip hikâyelerin ortasına doğru volta aldık.

Birden Şerlok koşmaya başladı kızı kaçıracağımız için. Neşeyle, zıplıyor ve bağırıyordu.

“Yaşasın fakir fukara! Yaşasın fakir fukara! Yaşasın fukara!”

***

SÖYLEŞİ: ÜLKER ÇAĞLA AKKURT

ONUR GÜZELDİYAR

Yazmaya başlamanızın altında yatan vurucu bir sebep var mı?

Yazmaya karar vermem sanırım, çok iyi yazarları, şahane şairleri çok fazla zaman ayırıp okumakla başladı. Bolano di-yordu yanlış hatırlamıyorsam, iyi yazar olmaktansa iyi bir okuyucu olmak ön koşuldur gibime geliyor benim de. Önceleri şiir yazıyor, dosyalar hazırlıyordum fakat şiir zor. Şiir çok zor. O zamanlar şiirde kendimi rahat ifade edemediğimin farkına vardım. Konuştuğum dil, anlatmak istediğim sert hadiseler ve iri yarı kelime-lerle şiiri başaramadım. Başarabilirsem roman yazmak istiyordum, üç başarısız hamleden sonra bir kere muvaffak oldum. Sanırım yazmamdaki en büyük vurucu sebep, dünyada ve bu coğrafyada beni yerden yere vuracak kadar büyük yazarların olmasıdır.

Eğer “Gerisi Pek Mühim Değil” kitabını yazmasaydınız hayatınızda neler değişik olurdu?

Dediğim gibi “Gerisi Pek Mühim Değil” den önce yarısından çoğunu yazdığım bir roman üzerine çalışıyordum. O romanı her seferinde baştan yazmak suretiyle üç kere bitirmeyi denedim. Bitiremedim. Yaklaşık yedi senedir o kitap öyle yarım duruyor. Editörüm Burak Albayrak hala o bitmemiş kitabın yazacağım en iyi kitap olacağını söylüyor, ama bitirebilir miyim, hikayenin zamanla olan akrabalığı bu süreçte bana hasım mıdır, hısım mıdır tam kestiremiyorum. Zaman geçtikçe o hikayeye uzaklaşıyor muyum, yaklaşı-

yor muyum onu da bilmiyorum. Bilme-mek de hoşuma gidiyor. Eğer romanım olmasaydı, şu an hala bir romanı bitire-bilmek için didiniyor olurdum. Hiçbir şey değişmedi, şu an da aynı şeyi yapıyorum.

Kitaptaki ana karakterin içinde bulunduğ ruh halinin kitabı yazarkenki ruh halinizle bir ilgisi var mı? Yoksa ne zaman yazılırsa yazılsın aynı Kara’yı mı okurduk?

Kara ben değilim. Kara şu an ne yapı-yordur diye arada ben de düşünüyorum. Bunu hayal etmesi hoşuma gidiyor ve hatta bu aralar yeni yazdığım romanda, Hırsız ile Kara bir bölümde bir iş için gö-rünüp kayboluyorlar. Okuduğum roman-lardaki karakterlerin, o roman bittikten sonra kaldırılıp bir rafa hapsedikleri fik-ri beni hep rahatsız etmiştir. Evet, Kara şu an bir karakter olarak aynı duruşları, aynı refleksleri gösterirdi ama belki farklı bir yerde, farklı bir hikayenin içinde yaşamaya devam ederdi. Fani olan insanlar sanırım, roman karakterleri hayalet, baki.

Bundan sonra aynı tarzda kitaplar çıkartmaya devam mı edeceksiniz yoksa başka türlerde de yazmayı düşündünüz mü?

Yazdığım ve çok az insanın okuduğu çok az şiirler var. Uzun şiirler. Ali abi (Lidar) şiirleri okuduktan sonra şiir de yazmam gerektiğini söylemişti, gerçi hikayeler de yazmamı istiyor sağ olsun. Ama ben romanda ısrarcıyım. Çetrefilli bir süreç roman yazmak, sabır istiyor, yazıyorsun

yazıyorsun olmuyor, oldu sanıyorsun başka bir yerden patlıyor. Bitiremezsen bela oluyor, eza, cefa oluyor. Bitirince daha fena, azıcık seviniyorsun, başarmanın şeytani ve kaygan, vıcık vıcık huzuru insanı sarhoş, budala ediyor bir süre. Sonrası boşluk oluyor, hissizlik, elini ayağını nereye koyacağını, ne yapacağını bilememek hissi. Ne bileyim, tuhaf oluyor işte.

Kitabınızdaki açık uçluluk dikkatimi çekti okurken, bunu kasti yaptığınızı düşünerek soruyorum, okurlarınızın sizden farklı anlamlar çıkarması size nasıl hissettiriyor?

Hasan Ali Toptaş diyordu, insan kendinin okuru olamıyor diye. Sanırım insan yazarken neyi okumaktan keyif alıyorsa, ona romanda yapılan ve yüzünü kaldırıp bir süre ne olduğunu bilmeden boşluğa baktıran şey ne ise, yazarken siz de onu yaratmak istiyorsunuz. Çünkü hakikatin, o ne olduğunu kavrayamadığınız, fakat okuduğunuz şeyin tesiriyle yaratılan bir boşlukta var olduğuna inandığınız o dalmalar esnasında yaşandığını seziyorsunuz. Yazdıklarımı okurlarken böyle tek bir an bile birisi yaşarsa, bu bana çok iyi hissettirir.

Peki aklınızda olan ve bir gün mutlaka yazmalıyım dediğiniz bir kurgu var mı?

Bahsettiğim yarım kalan roman var. Bir de halihazırda yazdığım bir roman var. Şu an tek düşündüğüm yazdığım romanı bitirmek.

Kendi hayatınız ve yarattığınız karakterlerin hayatı arasındaki farkı koruyor musunuz yoksa aranızda bir köprü var diyebilir miyiz?

Elbette bir köprü vardır, olmalıdır, olacaktır. Ama bu her an benim tarafımdan yıkılabilecek kadar hassas bir köprüdür. En azından öyle olmalıdır.

Bir röportajınızda “Her cümle kabul edilmiş bir hakikatin haykırışı, yaşanmış olanın en keskin şekilde itirafıdır.” demişsiniz. Okurlarınız bundan ne çıkarmalı?

Semtte, mahallede, o korkulduğu için efsaneleştirilmiş ve girilmemiş sokakların içinde çok bulundum. Hala bulunuyorum. En yakın arkadaşlarım hala oralarda. Romanı yazarken yaşadığım, yaşandığını bildiğim hadiseleri evirip çevirerek kendimce anlatmaya çalıştım. Kurguladığım hikayenin gerçekle temasını yitirmeden, hem düşün hem hakikat içerisinde eritmeye çalıştım. Kendimi hala en rahat hissettiğim yer mahallelerdir, oradaki dostlarımdır. Evet yazdıklarım bir haykırış ve itiraftır, o mahallelerdeki çocukları, gençleri ben biliyorum. Hepsi bir şekilde kendini anlatmak için yeni bir dil buluyor. Mahallelerdeki, semtlerdeki dilde, polis kelimesinin kaç tane farklı kullanılışı var bilerseniz şaşırırsınız. Memur diyen var, ihhh diyen var, zarbo diyen var. İşin en tuhaf tarafı, buralarda sisteme karşı kendiliğinden bir cüret var. Ben de yazarak bu insanları ve bu cüreti kendi bildiğim yolla anlatıyorum işte.

Siz genellikle kimleri dinliyor ve okuyorsunuz? Bizlere önerebileceğiniz isimler var mı?

Sektirmeden dinlediğim isimler: Neşet Ertaş, Müslüm Gürses, Çekiç Ali, Erkan Oğur, Dhafer Youssef, bir de Mark Eliyahu'ya taktim bir süredir. Bach çok seviyorum. Bir de Yener Çevik, hoşuma gidiyor yaptığı işler. Kitaplardan çok var, ama sürekli baktığım Dante "İlahi Komedi" muhteşem bir şey. Hayatta en çok Borges'ten bana Dante'yi anlatmasını isterdim herhalde. Cioran dönüp dönüp okuyorum. Şunu önerebilirim, ben de geçen hafta okudum ve kesinlikle okunmalı dediğim Juan Rulfo. Özellikle romanı kesin okunmalı.

Peki, Onur Güzeldiyar normal hayatında nasıl biridir? Neler yapmaktan hoşlanır?

Yeni işsiz kaldım, çoğunlukla evdeyim, okuyup yazıyorum şu aralar. Onun dışında mahalleye gidiyorum, bizim mahalle takımının halı saha maçları oluyor onlara taraftarlık yapıyorum. Arkadaşlarla kahvede batak oynuyoruz. Basmane'ye gidiyorum oralarda dolaşıyorum, sevdiğim birkaç mekan var. Bir de 1. Sanayi, çocukluk arkadaşımın yedek parçacı dükkanı var orada, esnafla sohbet muhabbet, yemece içmece, öyle. Güzel oluyor.

Son olarak Çınaraltı dergi ekibimize ve okurlarınıza neler söylemek istersiniz?

Hepinize çok teşekkür ederim, çok kıymetli insanlarla çok güzel bir şey yapıyorsunuz. Herkese selam olsun diyeyim.

İBRAHİM İŞBİLİR

MATEM R

Sevgi diye ızdıraba sarılmaktı inandıklarımız
Tadında bırakmadan kelimeleri
Tepelerden yuvarlayarak kalbimizi hiçliğe
Taşları beyhude bir şehir timsaliyle
Bir fasl-ı hazan oluyor gözümde mâzi

Kaotik bir söylemin içindedir yokluk
Ve yoksuzluğun içindedir bir zevzek soluk
Ettikçe teneffüs hançerler midemde konuşlanır
Fütûrsuzluğun hadsizliğini bilemeden erken yenir gol
Tebessümlerin irtifa kaybıdır kalan dakikalar
Talihin çevirdiği sırtlara asılan çapıtlara
Doğan bin pişman diyen parça ve
Ağır aksak aksarıyla bir
Vakıa;
“Ağlayarak gelir bir bebek
Ağlar büyür, büyür ağlar
Yeterince ağladıktan sonra da göçüp gider.”
Üstümüze dahi işemeye üşenen insanoğlundan gayrı
Yaralardan matrak aparın eşref-i mahlûkât

Ve ızdıraptır buna sebebiyet
Sarıldıkça hengâme bir sevginin kollarına
Yollardaki taşlar battıkça ruha
Bir şehir oluyor kanımdaki iz
Büyüdükçe üzerimden geçiyor yolları
Fırtına çıkınca ateşi çakamadıkça sigaraya
Nefesi tükenen hayaller gibi ehemmiyetsiz
Bahtın açık oldukça kelimeler
Debelenir gönül bu dem
Ve makam

NURULLAH YAZICI

YANLIŞ ADRESE YOLLANMIŞ BİR MEKTUP

Postacıya kim, ne diyebilir
Zamanın ötesinden bîhaber
Bağrında bir hırsız dolaşır
Dudaklara yaklaşıncı yoldan çıkan kelimeler
Vuslata kin duyar
Her çılgınlığın elbet bir cezası vardır
Yazılana itiraz da ne demek
Bir külçe altın... hurda fiyatına
Nasibin ederine kim yetişir
Sayıklamalar diyarından dönen yok
Ömrün köşeleri bir keskin bıçak
Her dönüş şarampol
Düştüğün yerde kalırsın
İp, merdiven, zayıf da olsa bir el...
Bir cımbızın merhametine muhtaçsın
Kara bir fırının körüğü
Ateşten bir maşa
Narına derman bulamazsın
Sefer zamanı...
Heybeler bir büyük boşluğu taşır
Omzundan aşağı bir derin sancı
Ne kadar yürüsen de
Hep üşürsün
Sızına bir sıcak el saramazsın
Bir bahçeye bakıyor penceren
Paslı bir demir duruyor önünde
Hurda yığını yeşilliğin içinde
Ufkun önünde kalın bir duvar
Ne kadar çıksan da yükseğe
Bir göçmen kuşa tutunamazsın
İzmarit toplarsın her sabah
Kokusu ciğerlerinde mesken bir izbesin
Karşılığını almışsındır
Geçimsiz bir boğaz hırıltısıdır sana kalan
Ne kadar geriden çeksen de
Derinlerdeki cerahati atamazsın
İki büklüm bir hayatın tam ortasındasın
Kadrini bilmenin anlamı yok
Bir bardak suya tavsın
Serin su hayalin ne saçma
Küçücük bir dereye saliver ayaklarını
Alnına düşecek bir damla bulamazsın
Bir şiir kalır geriye
Eksik ve güdük
Bir çarşafa sararsın yırtık kenarlarını
Karaladıkça beyazlaşan bir dize düşlersin
Sesini saklar coşkuyla bir sükunet beklersin
Gün doğumlarına kadar yazarsın da
En güzel sona bir yol bulamazsın

UĞUR ÖZKAN

GÜZEL ÇAĞI ÖMRÜMÜN

Gözlerinden bir yaş düştü bugün hayalime,
Tutamadım.
Çayırlar yeşil şimdi,
Ağaçlar pembe.
Sen ağlarken de güzelsin,
Giderken de.
Ama en çok severken güzeldin.
Denize kıyısı olan, ucuz bir otelde kalırdım sen sevince.
Çok az kişinin bildiği,
Sıcak insanların, kuş sesleri eşliğinde kahvaltı yaptığı,
Çayın en anlamlı olduğu, o ucuz ve sıcak otellerde.
Bazen yanardım çayır çayır bozkır sıcağında.
Bazen de Ege'nin baharında mandalina kokardım.
Foça'nın kaldırım taşlı sokaklarında kiralık bisiklet turu atardım.
Sonra bir orta kahve içerdim Kemeraltı'nda.
Birbirine karışan enstrüman sesleri,
Ve oradan oraya koşturan insan kalabalığı içinde, unutturdum kendimi.
Sen olur, ahşap evlerin duvarlarına dokunurdum.
Sanki bin yıldır yaşıyormuş gibi.
Kimi zaman da kardeşimle oyunlar oynar,
Bahçemizden kayısı toplardım.
Ekmeğin ucunu böler,
Toz toprak içinde, yollarda koşardım.
Sen en çok severken güzeldin.
Ama ağlarken de güzelsin,
Giderken de...

CEYDANUR SUDURAĞI

PERDE

Benim ruhum senin bildiğin memleketlere sığmaz
Denize yakası olan dertleri hangi iklimin
Örten bitkisi kurutur kucağında?
Sessizliğin,
Bütün çok bilmişlerin
Birikmiş ansiklopedisi.
Bir tek benim harfim eksik.

Darağacı kurulan sokaklarda
Yaşam kovalar
Sensizliğim
Senin susmaların köşebaşı evlerin yanında
Sokaklara adımların kala
Hep kulağıma değen cümlelere dönüşür
Aylaklığımın başı dönmüş sessizliğini bağışla
Senin yüzün
sen inleyince
Dökülür
Dökülür
Yüzüme

Perdesi düşmüş bizim evlerin,
kadınların başına
Astıkça asarmış bizim evin kadınları
Baba evlerinden getirdikleri tespih çekmeli dertleri
Hangi evin tavanı taşır şimdi
Yaşını başını almış
Oturmaya yer arayan
“Oturaklı” sevmeleri?

ZEYNEP ÇAKIR

DİVAN

benim gidişlerine bir cevabım yok mecnun
itirazım yok, kırgınlığım yok
söyletmesene haklı buluyorum işte seni
söyletme, biliyorum, kimse okşamak istemez
her yanı diken dolu bir çiçeği

pembe gözlüklerini başucumuza bırak mecnun
iyi bir adamla iyi bir kadının hayatı film olmaz
ve bu aklar benim günahlarımı
aklar senin güller dikişini
maktülün toprağına

artık içimden çıkmanı istiyorum mecnun
kırmızılığımı kiskanıyorsan taşı korlarımı
-içimdeki bütün şeytanlar kulaklarını kapatacak-
ben bir akşamüstü söyleyeceğim sırlarımı

bu seni azad edişimdir mecnun
her gece diriltip diriltip öldürdüğün kim varsa
düşlerinde saçlarını kime okşatıyorsa
kimin ellerini tutuyorsan soğuk kış gecelerinde
ona git mecnun
git de versin gururlu adam madalyanı

CEYDA DEMİREL

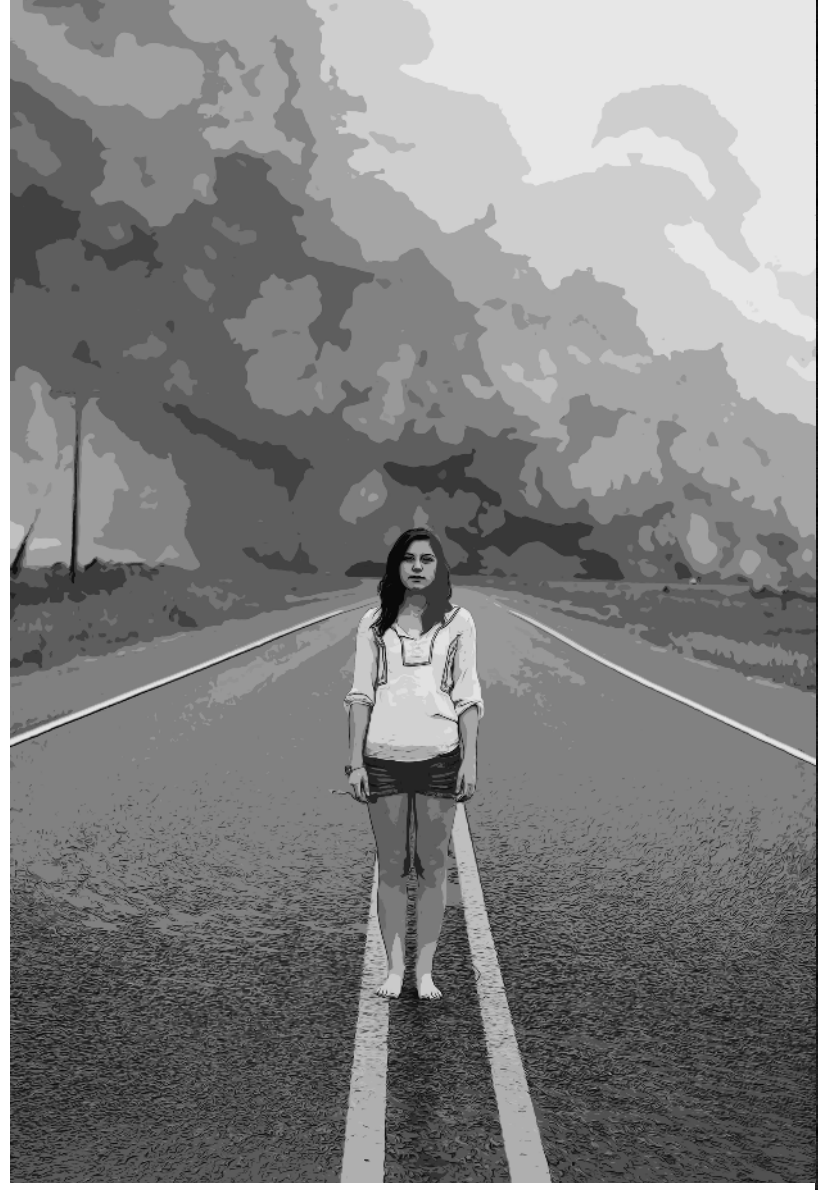
TEK GERÇEK

Yıldızları hedeflerken
 Ayın sarhoşluğunda
 Güneşe teslim oldum
 Her kıyıya vuruşumda
 Her yağmur yağışında
 Açtım çehremi ona
 Ne uzun bir bekleyiş!
 Ne bitmez sızı ki bu yanmadan geçmiyor
 Görmeden yaşanmıyor
 Her gecesinde ve her gündüzünde
 Onu bulamadığın her şeyde
 Kaybedişin bitmiyor
 Ve eksiliyorsun çocuk

Büyümek daha da eksilmek
 Bilmiyor, inadına koşuyorsun
 Büyüdükçe küçülüyor
 Ruhun sana sığmaz oluyor
 Sen hala sağır ve dilsiz
 Büyüyorsun çocuk

Sustun ve dinledin
 Kaybettiğin zaman değildi
 Bilemedin
 Ve yittin
 Her şey gibi
 Ne farketti şimdi
 Yittiğin zamanda kayboldun
 Zamansız ve büyük
 Kendine fazla ayıp ettin

Akan sulara anlat dur şimdi
 Sustuğun her saniye ziyandır
 Konuştukların ise israf
 Sığamadığın bu dünyayı terk et
 Zamanı ve tek mekanı
 Buraya ait değilsin
 Kalbini de al yanına
 Sırtlanamadığın
 Hep bir yerden sarkık bıraktığın
 Topla ve git
 Buralara ait değilsin, çocuk.

HÜSNÜ ALİ TALAY

**YAPAY
YÜKSEKLİK
KORKUSU**

biz seninle uzak bir yere gidiyoruz
 üzüm var aзіğimizde sarhoş da değiliz
 dönüyorsun dönüyorsun ve yine
 ve yine göğsündeki bende gözüm

bu masalar
 bu dükkan
 bu insancıklar
 bu kalabalık
 bu da senin sesin
 dolanıp bir kuş gibi
 içime konan

biz seninle bilindik bir yerde yitiyoruz
 bildiğimi gizliyorum, yolsuzuz sanıyorsunlar diye
 aklımın ucundan geçmiyor kaç kere rahmet
 çok terimler titreyen parmak uçlarında belki bendir

Ey cânım
 göçmeliyiz konmadan.

KİTAP ÖNERİLERİ

BERNA ÜSTÇETİN

HERKESLEŞME - TUNÇ İLKMAN

“Elbette ben katil falan değildim. Eğer intihar edecek olsaydım bu yakıştırmayı kendime münasip görürdüm fakat intihar etmekle yaşama son vermek arasında bir fark vardır. Yaşama son vermek, gayet bilinçli bir şekilde alınan, çoğunlukla da yaşamını sonlandıracak kişinin lehine olan soğukkanlı bir karardır. Hatta tavidir. Oysa intihar, çeşitli duygusal tepkimeler neticesinde bilincin hakimiyeti kısmen yitirdiği, alelacele gelişen bir cinnet hatasıdır ve intihar eden herkes kendinin katilidir. Ben apaçık hayatımı sonlandırmaya karar vermiştim. Yani katil değildim.”

Ömer'in kurduğu bu cümleler kafasına koyduğu şeyi net bir şekilde özetliyor: Hayatına son vermek. Tam da hayatının aşkını bulduğuna inanırken yaşadığı bazı olaylar onu bu kararı almaya itiyor. Bilinçli bir şekilde yapacağı hayatına son verme işini gayet özenle yapmak istediği için arkadaşı Harun'dan yardım istiyor. Harun ise hayatını yaşaması ve son kez yapmak istediği şeyleri yapması için bir ay veriyor Ömer'e. Bu bir ay içerisinde Ömer öyle bir değişime uğruyor ki bunu en güzel ifade eden kelime: herkesleşme.

BERLİNLİ APARTMANI - YAPRAK ÖZ

Berlinli Apartmanı adından da anlaşılacağı üzere Berlinli bir çiftin yaptırdığı, birçok insana, birçok olaya tanıklık etmiş eski bir apartman. Berlinli Apartmanı zamanla dairelerinin satılmasıyla veya kiralanmasıyla bugünkü sakinlerine kavuşmuş. Ama bunlar öyle kimseler ki resmen onlar apartmanı değil apartman onları seçmişçesine sıcak, samimi bir bağ var aralarında. Oysaki hepsi dışarıdan sıradan gözükene ama tanıdıkça gizemli yanları ortaya çıkan insanlar. Oya da apartmanın en yeni sakini. Abisi Ozan'ın evlenmesiyle kendine ayrı bir ev tutup mesleği olan cinayet romanları çevirme işine daha iyi odaklanmanın derdinde. Peki çevireceği cinayet romanlarına bu kadar odaklanmışken içinde olduğu olayların farkına varabilecek mi?

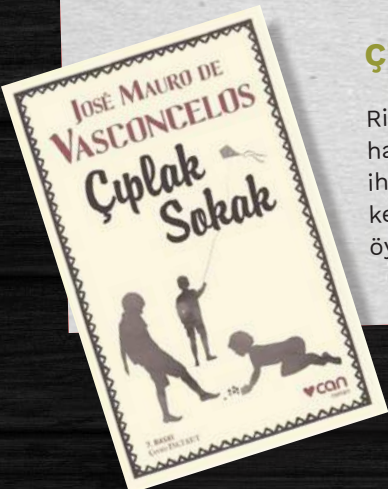
KİTAP EVİ - ENİS BATUR

Size kimden olduğu belli olmayan bir kütüphane miras kalsa tepkiniz ne olurdu? Hiç düşünmeden kütüphaneyi kabul mü ederdingiz yoksa ne yapacağınıza dair hiçbir fikriniz olmadan kütüphanenin sahibinin kim olduğuna mı kafa yorardınız? İşte Kitap Evi de tam bu şekilde başlıyor. Konusu tamamen kitaplar üzerine kurulu olan bu kitapta Enis Batur'un kitaplara, okumaya, yer yer de yazmaya olan düşüncelerini net bir şekilde görüyor, çoğu zaman da bizimle aynı hisleri paylaşan kitap sevdalılarının varlığını tekrar hatırlayıp mutlu oluyoruz. Kitaplar üzerine kurulu olduğu için resmen her sayfasında farklı bir kitap ismi, farklı bir kitap kokusu barındıran “Kitap Evi” eminim ki sizi kitaplara daha çok bağlayacak, okuma sevginizi daha da güçlendirecektir.

ÇIPLAK SOKAK - JOSÉ MAURO DE VASCONCELOS

Ricardo ve Robert isimindeki iki kardeş bir gün kendilerine bir söz verip alışkın oldukları rahat, huzurlu hayatı değiştirmeye karar verirler. İsimlerini değiştirirler. Yaşları genç olmasına rağmen bundan sonra ihtiyarlar gibi yaşayacakları bu yeni yaşamlarını tamamen insanlara adayacak, onların mutluluğu için kendi yaşamlarını göz ardı etmiş olacaktırlar. Ricardo ve Robert'in, yeni isimleriyle Antao ve Ananias'ın öyküsü eminim ki hepimizi çok etkileyecek.

YERİNİZ HAZIR! HEM DE

%50 İNDİRİMLİ!

TEB Kredi kartları ile hafta içi **100 TL ve üzeri** alışveriş yapanlar hafta sonu **sinema veya tiyatro biletlerini %50 indirimli** alıyor. Kart başvurusu için TC Kimlik numaranızı 3880'e gönderin.

TEB

teb.com.tr / 0 850 200 0 666

Bankanın kampanya koşullarında değişiklik yapma hakkı saklıdır. Bir ayda kazanılabilecek indirim en çok 50 TL'dir. SMS gönderimi KDV, ÖİV dahil tüm GSM operatörleri için 0,65 TL'dir. GSM Operatörlerinin birim fiyatlarında değişiklik hakkı saklıdır. Detaylı bilgi için; teb.com.tr